Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 53 (7. 995) ◆ 1992 йил 17 март, сешанба ◆ Нархи 1 сўм

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков «Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи фуқароларга 1992 йил учун тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун рухсат бериш тартиби ва патентлар учун тўловлар миқдори тўғрисида»ги фармойишга имзо чекди. Унда аҳолининг халқ истеъмоли моллари ва хизматларга ортиб бораётган талабларини қондириш, аҳолининг тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиб, қўшимча даромад олишига йўл очиб бериш мақсадида ҳамда Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистонда тадбиркорлик тўғрисида»ги Қонунига асосан Тошкент шаҳридаги район давлат солиқ идораларига тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи фуқароларга рухсатнома бериш ҳуқуқи берилганлиги қайд этилган.

Тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи фуқаролар район давлат солиқ идораларидан патент ёки рўйхатга олишганлик ҳақида гувоҳнома олишлари шарт.

Асосий иш вақтидан бўш пайтда якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш истаги бўлган аёллар, уй бекалари, пенсионерлар, I, II, III гуруҳ ногиронлари, ёши олтмишдан ошган эркаклар ва 55 дан ошган аёлларга якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун хоҳишларига кўра патент ёки рўйхатга олинганлик тўғрисидаги гувоҳнома берилиши мумкин.

Тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун патент ойнинг 15 кунидан кейин бериладиган бўлса, у ҳолда жорий ой учун патент тўлови тўланмайди.

1992 йил 1 апрелдан бошлаб қуйидаги тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи фуқаролар учун маҳаллий ҳокимиятнинг рухсатномаси бўлиши шарт:

— олди-сотди ва бошқа савдо турлари билан шуғулланиш учун;
— умумий овқатланиш маҳсулотларини тайёрлаб сотиш учун;
— мўмиё йиғиб сотиш учун;
— шарқ ширинликлари тайёрлаб сотиш учун;
— даволаш тиббий хизматлари;
— ҳамширалик тиббий хизматлари.

Район давлат солиқ идораларига айрим ҳолларда (касалланиш, иш қуролларининг бузилиши ва бошқа сабабларга кўра йил давомида меҳнат фаолияти билан шуғулланишга имкон бўлмай қолган ҳолларда) фуқароларга патент учун тўлов миқдорини камайтириб бериш, патент тўловидан қисман ёки тўла озод қилиш ҳуқуқи берилди.

ФАРМОЙИШГА ШАРҲ

Тошкент шаҳар Ҳокимининг ушбу фармойиши биринчи навбатда шаҳар иқтисодиёти ва ижтимоий соҳасининг бир меъёрда ишлаши, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, одамларда хўжайинлик ҳиссини туғдириш, якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи ва ҳунармандларнинг ўз иш натижаларидан манфаатдорликни оширишга қаратилган. Ушбу фармойишга мувофиқ 1992 йил 1 апрелдан бошлаб Тошкент шаҳрида патент учун тўланадиган ҳақнинг янги миқдорлари жорий этиляпти. Ҳокимнинг фармойиши тадбиркорларнинг иқтисодий ва ҳуқуқий мустақилликларини мустаҳкамлайди, якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун патент олиш тартибини белгилайди. Патент олгандан сўнг тадбиркорлик ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи шахслар патентда белгиланган фаолиятни амалга ошириш учун ўзларига тегишли бўлган мулкдан фойдаланишда эркинликка эга бўладилар.

Патентларни олишни тартибга солиш мақсадида фармойишда тадбиркорларга район давлат солиқ идораларига ариза беришнинг кифоя эканлиги белгилаб қўйилган. Фақатгина фаолиятнинг айрим турлари учун маҳаллий ҳокимият идораларига ариза беришга тўғри келади. Бу идоралар ана шундай фаолият билан шуғулланиш мақсадга мувофиқлигини кўриб чиқадилар. Аввалги йиллардан фарқли ўлароқ маҳаллий ҳокимият рухсати билан шуғулланиш мумкин бўлган фаолият турлари сезиларли даражада қисқартирилган.

Солиқ идораларига фуқаролар якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун рухсат олганларидан сўнг бу фаолият билан бутун йил давомида шуғулланмаслик истагини билдирсалар ёки бунга имкониятлари бўлмаса (фаолиятнинг мавсумийлиги, касаллик, иш қуролларини таъминлаш зарурати ва ҳоказолар) патент тўловидан қисман ёки тўлиқ озод қилиш ҳуқуқи ҳам берилди.

Якка тартибдаги меҳнат фаолияти ва тадбиркорлик билан шуғулланиш истагида бўлган фуқаролар патент ҳақи миқдори тўғрисида турар жойларидаги район солиқ идораларидан батафсил маълумотлар олишлари мумкин.

Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

⊙ Кеча Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Наманган вилоятида бўлди. Президент билан бирга республика Бош вазири А. Муталов ва барча вазирлар ҳамда бошқармаларнинг бошлиқлари вилоятга ташриф буюрдилар. Ҳукумат раҳбарлари нефть топилган Наманган районидаги «Зарбдор» жамоа хўжалигида бўлдилар. Ислом Каримов нефть фавворасини тўхтатиш, ёнилғи бойлигини халқ хизматига бўйсундириш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирлар билан танишди. Бу ерда бўлиб ўтган сайёр йиғилишда Мингбулоқ нефтини инсон измига бўйсундириш билан боғлиқ масалалар хусусида мулоҳазалар билдирилди.

⊙ Тошкентда бўлиб ўтган Қозоқ маданий маркази қурултойида азалдан оға-ини бўлган ўзбек ва қозоқ халқлари дўстлигини янада мустаҳкамлаш, Ўзбекистонда қозоқ миллий мактабларини кўпайтириш, миллий театр ҳамда нашриётлар очиш муаммолари ҳақида сўз борди.

⊙ Олмалиқ кон-металлургия комбинатида олтин қуйиш цехи ишга тушди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Илгари собиқ Компартиянинг вориси деб ўзини эълон қилган Қозоғистон социалистик партиясининг қурултойида ёзувчи А. Олимжонов унинг раиси этиб сайланди.

⊙ Приморье ўлкасининг маъмурияти маиший эҳтиёжлар учун электр қувватига тўланадиган ҳақни ўн баравар оширишни мўлжаллаётганлигини айтди.

ХОРИЖДА

⊙ АҚШ Украина ўз ҳудудидан ядровий тактик қурол-яроғларни олиб чиқишни тўхтатганлиги муносабати билан ташвиш билдирди.

⊙ НАТО бош котиби М. Вернер Болтиқ мамлакатларига ташриф буюрди.

21 март — Наврўз байрами

ШАҲАР ШОДЛИК ЛИБОСИНИ КИЯДИ

⊙ Ҳар бир байрам, ҳар бир тантана, албатта, маълум даражада тайёргарликни тақозо этади. Хўш, Наврўз сайлига шаҳардаги мутасадди ташкилотлар қандай тайёргарлик кўришмоқда? Шу савол билан шаҳар бош рассоми Рафаэль Юсуповга мурожаат қилдик.

— Рафаэль Гиззатович, бу йилги Наврўз тантаналари шаҳримизнинг қайси майдонларида ўтказилади?

— Бу йилги байрам шодиёналари Халқлар дўстлиги майдонидан бошланади. Асосий тантаналар эса Ўзбекистон миллий боғида бўлиб ўтади. Шунингдек Ҳадра майдонида, Навоий номли театр майдонида, Карл Маркс кўчаси бўйлаб чўзилган хиёбонда ҳам сайиллар бўлиб ўтади.

— Мустақиллик майдонида-чи?

— Мустақиллик майдонида деярли тантана ўтказиш бу йил кўзда тутилмаган. Лекин барибир майдон безатилади.

— Ўзингиз сўз очиб қолдингиз. Шаҳарни безатиш қай аҳволда боряпти? Хусусан миллий боғимизни...

— Биласизми, Ўзбекистон миллий боғида безаш учун деярли бино ёки бошқа асослар кам. Биз майдонга 2,5х5 метр ҳажмдаги бетон тагликка панноларни ўрнатишга қарор қилдик. У Баҳор, Наврўз, табиатни акс эттирадиган суратлардан иборат бўлади. Қадимий ҳикматли сўзлар, шиорлар ёзилади.

Бу йилги Наврўз мустақил элимизнинг биринчи катта байрами эканлиги ҳам безаш лойиҳалари устида иш олиб бораётганимизда диққат марказида турди. Ҳар бир шаклнинг миллий бўлишига алоҳида эътибор бердик. Бу Абай ва Ўзбекистон кўчалари кесишган чорраҳада (Кооператорлар уйи қаршисида) қад ростлаган катта паннода, бошқа катта панноларда ўз аксини топади. Шунингдек Ленин шоҳкўчаси билан Навоий кўчаси кесишган жойда ҳам гўзал панно ўрнатилади. Шаҳар хиёбонларида республикамизнинг янги байроқлари ҳилпираб туради. Умуман янги байроққа биз катта эътибор билан қарадик. Тошкент тайёрагоҳидан бошлаб то Ўзбекистон миллий боғигача бўлган масофада меҳмонларни қутловчи, Наврўз ва баҳорни улуғловчи шиорлар ўрнатилади. Озода, шинам кўчалардан юриш қанчалар оромбахш эканлигини бир тасаввур қилинг.

— Бу йилги тантаналарнинг асосий қисми кечки пайт ўтказилиши сир эмас...

— Бунинг ҳам тадоригини кўриб қўйганмиз. Шаҳар кўчалари турли рангдаги чироқлар билан чароғон этилади. Улар гул, миллий нақшлар кўринишида бўлади.

— Безатиш ишлари лойиҳалари тасдиқландими?

— Ҳа. Ҳозир деярли тайёр бўлиб, уни ўрнатиш ишлари олиб борилмоқда. Лойиҳаларни рассомимиз Қосимжон Салимов бажармоқда.

— Яна қандай ишлар амалга оширилган?

— Яна шаҳримиздаги 11 райониннг катта майдонларида тантаналар бўлиб ўтади. Масалан, Чилонзор райони аҳли Улуғбек номли истироҳат боғида, Ленин райони Меҳржон (собиқ Горький) боғида, Киров райони эса Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси ҳудудида ўз байрамларини ўтказадилар. Демак ўша ерлар ҳам рисоладагидек безатилади.

— Бу ишлар қачон якунланади?

— Барча безаш ишлари 19 мартгача батамом қўлдан чиқиши керак.

Тоҳир ЙЎЛДОШЕВ ёзиб олди.

СУРАТДА: безаш учун тайёрланган лойиҳалардан намуна.

Сергей Ракушев сурати.

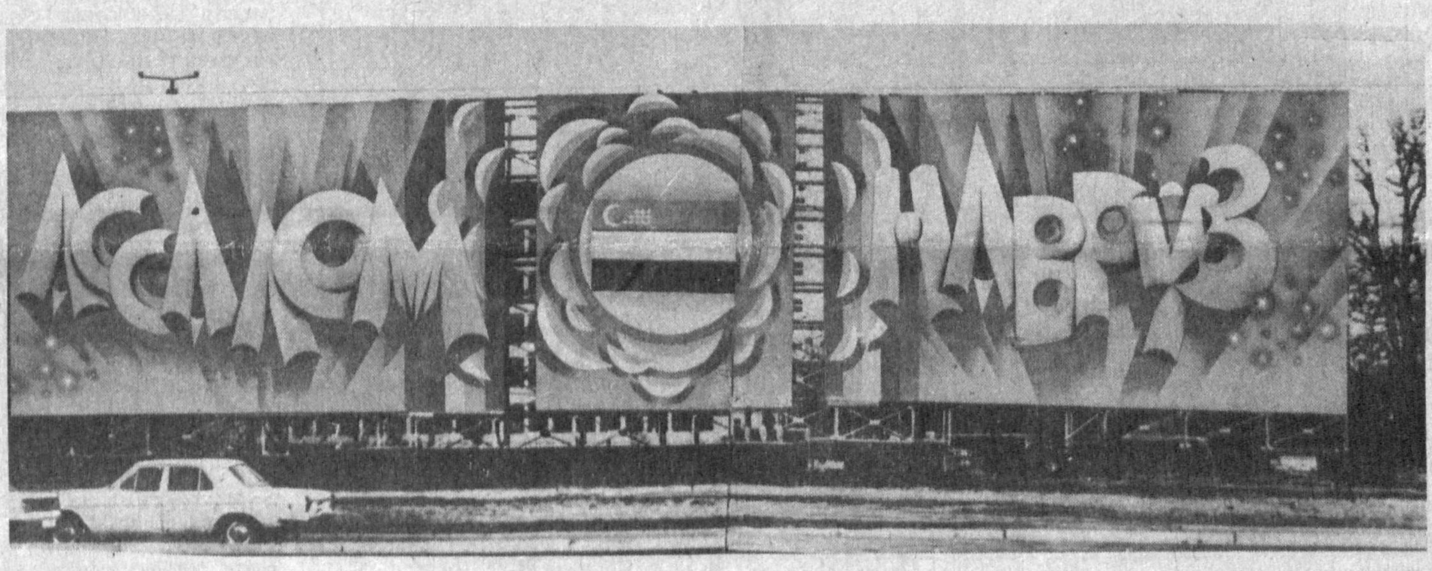

ҲАР БИР ДАҲАДА

ЯҚИНЛАШАЁТГАН Наврўз айёмини кўнгилдагидек кутиб олиш мақсадида Киров райони аҳли қизғин тараддуд кўрмоқда. Аввало райондаги барча маҳалла ва мавзеларни ободонлаштириш ҳамда яшил либосга буркашга алоҳида эътибор бериляпти.

Айни пайтда корхона ва ташкилотларда, шунингдек, кўчаларнинг четига мевали дарахтларнинг ниҳолларини экиш авж олиб кетган. Барча ишларга Наврўз байрамини ўтказиш бўйича тузилган ташкилий комитет раҳбарлик қилмоқда. Шуни таъкидлаш зарурки, биринчи навбатда қайси ҳудудга қанча дарахт ўтказиш зарурлиги пухта ўрганиб чиқилди. Бурунгидек режанинг кетидан қувилмай фақат керакли миқдорда ниҳоллар ва буталар келтирилмоқда.

Наврўзгача ва айём кунлари 1180 тупдан ортиқ мевали дарахт, 4,5 минг туп манзарали дарахт ва ток новдалари, 1900 туп атиргул экиш мўлжалланмоқда. Ҳозир райондаги еттита зона, шу жумладан Юнусобод даҳаси, «Отчопар» маҳалласи, Ишчилар шаҳарчаси ва бошқа жойларда бу вазифа кўнгилдагидек ташкил этиляпти. Кўкаламзорлаштирилаётган корхона ва ташкилотлар ҳудудида дам олиш жойлари барпо этиляпти.

Наврўз айёми арафасида яна бир хайрли ишга қўл урилди. Райондаги «Янгиариқ», «Кисловодск-2», Туркқўрғон ва Жомий маҳаллаларида экилган ниҳолларни суғоришда бирмунча қийинчиликларга дуч келинаётган эди. Ана шуни эътиборга олиб яқин кунларда 100 минг сўмлик насос станцияси қурилиб, фойдаланишга топширилиши режалаштирилди.

Шавкат САЪДИЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАН ЧАҚИРИЛГАН МУДДАТЛИ ХИЗМАТДАГИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТЎҒРИСИДА

Собиқ СССР давлатларининг ҳудудида, МДҲ Бирлашган Қуролли Кучларининг бирлашмалари, қўшилмалари ва ҳарбий қисмлари жойлашган бир қатор жойларда зиддиятли вазият юзага келганлиги натижасида Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмиш муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчиларни ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатдан фаол ҳимоя қилиш зарурати туғилди. МДҲ таркибига кирмаган республикаларда бу масала айниқса долзарбдир.

Ўз миллий армиясини тузишни эълон қилган бир қатор республикаларда нафақат жанговар техника ва қурол-яроғларни, балки шахсий составни ҳам миллийлаштириш ва хусусийлаштиришга, Ўзбекистон Республикасидан чақирилган ҳарбий хизматчиларни шу республикаларга содиқман деб ҳарбий қасамёд қабул қилишга мажбурлашга уриниш бўлмоқда. Ҳарбий қисмларни миллатлараро зиддиятларни ҳал этишга тортишга зўр бериб ҳаракат қилинаётган минтақаларда фуқароларимизнинг ҳаёти ва хавфсизлигига жиддий таҳдид солинмоқда.

Буларнинг ҳаммаси Ўзбекистон Республикаси фуқаролари хизмат қила олиши учун зарур шарт-шароитларни таъминламаяпти, ўз фарзандларининг тақдири учун ота-оналарни асосли равишда ташвишга солмоқда, республика Олий Кенгашига келаётган кўплаб мурожаатлар ана шундан далолат беради.

Юқорида баён этилганлар муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон Республикасидан чақирилган ва ҳозирги вақтда МДҲ таркибига кирмайдиган (Литва, Латвия, Эстония, , Грузия) давлатларнинг ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмларда, ўз қуролли кучларини тузаётган (Украина, Озарбайжон, Молдова) республикаларда, Кавказорти ҳарбий округи ва Каспий флотилиясида хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчилар бир ойлик муддат ичида чақириб олинсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси:

а) Ўзбекистон Республикаси фуқаролари бўлмиш ҳарбий хизматчиларни бундан буён ушбу қарорнинг 1-бандида уқтириб ўтилган минтақалар ва давлатларда жойлашган МДҲ Бирлашган Қуролли Кучларининг ҳарбий қисмларида хизматни ўташ учун жўнатмасин, битим бўйича хизматни ўташ бундан мустасно.

б) Ўзбекистон Республикасининг «Умумий ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Қонуни қабул қилингунга қадар 1-бандга мувофиқ ҳарбий қисмлардан чақириб олинган ва камида 18 ой хизмат қилган ҳарбий хизматчиларни заҳирага бўшатсин.

в) 1-бандга мувофиқ чақириб олинган ва заҳирага бўшатилиши лозим бўлмайдиган муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчиларни МДҲнинг Туркистон Ҳарбий округи таркибига кирувчи қўшинларини, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги қўшинларини, Миллий Хавфсизлик хизмати қўшинларини, Миллий Гвардия бригадасини комплектлашга, шунингдек улар розилик билдирган тақдирда муқобил хизмат отрядларини шакллантиришга юборсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимиятининг вакиллик ва ижроия идоралари, Мудофаа масалалари вазирлиги муддатидан илгари заҳирага бўшатилган ҳарбий хизматчиларга (2-банднинг «б»-бандчаси) имкони бор даражада эътибор берсинлар, уларни ишга жойлаштиришнинг, заруратга қараб эса ўқишни давом эттиришларининг аниқ чора-тадбирларини кўрсинлар.

4. Ушбу Қарорнинг ижросини назорат қилиш Олий Кенгашнинг Давлат ва жамоат хавфсизлиги, мудофаа ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш масалалари қўмитаси (ўртоқ В. Р. Ниёзматов) зиммасига юклатилсин.

5. Ушбу Қарор матбуотда эълон қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 16 март.

ҲАМДАРДЛИК ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

Туркия Республикасининг Эрзинжон шаҳри яқинида рўй берган кучли зилзила муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов Президент Турғут Ўзолга ва Бош Вазир Сулаймон Демирэлга телеграммалар юборди.

Телеграммаларда дўст мамлакатнинг раҳбарларига, ҳалок бўлганларнинг оилаларига ва ёру биродарларига сидқидилдан ҳамдардлик изҳор этилган.

ИШОНЧЛИ МУОЛАЖА

БУГУНГИ кунда ультратовуш тиббий хизматда энг ишончли муолажа воситаларидан бири бўлиб қолди. Шу сабабли мазкур шифобахш асбоблар бутун даволаш жараёнларида кенг қўлланилмоқда.

Шундай экан, ушбу замонавий қурилмалардан фойдаланишнинг қулай усуллари билан шифокорларни яқиндан ошно қилиш давр талабидир. Шу сабабли шифокорлар малакасини ошириш илмгоҳларида ультратовуш асбобларининг муолажалар олиб боришдаги самараси билан бевосита шуғулланувчи махсус курслар очилмоқда. Тошкент шаҳар шифокорлар малакасини ошириш илмгоҳи ҳам бундай курсга эга бўлди. Илмгоҳнинг Тошкентдаги биринчи шаҳар касалхонасидаги онкология кафедраси ҳузурида ультратовуш қурилмалари бўйича машғулотлар олиб бориш учун қулайликлар муҳайё этилди. Бу ерда яхши самаралар бераётган кузатишларни тадқиқ этиш ҳам йўлга қўйилади.

Сурайё ОМОНОВА.

ТОШКЕНТДА АҚШ ЭЛЧИХОНАСИ ОЧИЛДИ

16 март куни Тошкент шаҳрининг Чилонзор кўчасидаги янги бино устида Америка Қўшма Штатларининг Давлат байроғи ҳилпирай бошлади. Бу ерда мустақил Ўзбекистондаги дастлабки хорижий давлат элчихонаси — АҚШ элчихонаси жойлашди.

Элчихонани очиш маросими амалий, айни вақтда тантанали вазиятда ўтди. Элчихона биноси ҳовлисида республика пойтахти жамоатчилигининг вакиллари, Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлигининг ходимлари, чет эллик меҳмонлар тўпланишди. Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистон Республикасидаги муваққат ишлар вакили Майка Мозер йиғилганлар ҳузурида табрик нутқи сўзлади.

У Ўзбекистонда АҚШ элчихонасининг очилиши ёрқин ва катта аҳамиятга молик воқеа эканини айтиб, икки давлат ўртасидаги ҳамкорлик шу мамлакатлар халқлари фаровонлиги йўлида муваффақиятли ривожланишига ишонч билдирди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқовга сўз берилади. Вазир қисқа нутқида АҚШ билан Ўзбекистонда дипломатия ваколатхоналарининг очилиши муҳимлигини, икки мамлакат муносабатларида янги давр бошланаётганини таъкидлади. Республика мустақиллигининг эълон қилиниши унга жаҳон ҳамжамиятига йўл очиб берди, ўз тақдирига мустақил эга бўлиш ҳуқуқинигина эмас, айни вақтда халқлар ўртасида тинчликни сақлаш ишига ўз ҳиссасини қўшиш имконини берди. Юздан ортиқ мамлакат Ўзбекистонни тан олгани, уни БМТга аъзо қилиб қабул этилгани республиканинг халқаро миқёсдаги обрўси баланд эканидан далолат беради. Вазир Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги муносабатлар ўзаро манфаатли, мустаҳкам асосда, икки мамлакат манфаатлари йўлида ривожланаверади, деб ишонч билдирди.

АҚШ давлат гимни янграйди, унинг байроғи кўтарилади.

У. А. Абдураззоқов билан М. Мозер бинога кираверишда лентани қирқадилар — Америка Қўшма Штатларининг мустақил Ўзбекистондаги элчихонаси ўз фаолиятини бошлади.

Элчихонани очиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. М. Йўлдошев, Қорақалпоғистон Олий Кенгашининг Раиси Д. Н. Шамшетов, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов, Тошкент шаҳрининг ҳокими А. И. Фозилбеков, шунингдек АҚШ Давлат Котибининг кўчмас мулк масалалари бўйича вакили Н. Салго қатнашдилар.

СУРАТЛАРДА: элчихонани очиш маросимида.

Рустам Шарипов суратлари.

ТОШКЕНТ тўқимачилик комбинатида 13 мингга яқин ишчи меҳнат қилади. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида шундай йирик даргоҳни тўла қувват билан ишлашини таъминлаш ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Буни яхши тушунган комбинат раҳбарлари узоқни кўзлаб иш юритишяпти. Улар мураккаб вазиятдан чиқиш учун турли чора-тадбирларни белгилашмоқда. Булардан энг муҳими — чет мамлакатлар билан иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш, ҳамкор корхоналар ташкил этишни кенг йўлга қўйишдан иборатдир. Комбинатда бу соҳада анча дадил қадамлар қўйилиб, ибратли ишлар қилинди. Жамоатчи мухбиримиз комбинат директори Ботир Эргашев билан худди шу мавзуда суҳбатлашди.

• Бугун—Тошкент тўқимачилик комбинатида

МАҚСАДИМИЗ—ЖАҲОН БОЗОРИГА ЧИҚИШ

— Ботир Қодирович, суҳбат мавзуини ўтган йилнинг июнь ойида Тошкентда бўлиб ўтган ишбилармонлар учрашувидан бошласак. Унда сиз бошчилик қилган корхона вакиллари ҳам иштирок этишган эди. Учрашув натижалари қандай бўлди?

— Албатта бундай учрашувлар самарасиз ўтмайди, бунақа тадбирлардан иқтисодиётимиз фақат ютади.

Ўшанда биз Германиянинг «Текстима» фирмаси билан ҳамкорликда трикотаж буюмлари ишлаб чиқарадиган қўшма корхона ташкил этишга келишиб олган эдик. Ҳозир бу ишда анча силжиш бор. Сарф-харажатларни ҳар иккала томон баравар кўтаряпмиз. Насиб бўлса шу йил қўшма корхонамиз маҳсулот ишлаб чиқаришга киришади. Бундан ташқари Испаниянинг «Мир Лимитед Жери» фирмаси билан ҳам ҳамкорлик қилиш ҳақидаги ҳужжатга имзо чекканмиз. Шартномада келишилганидек жинси шим ишлаб чиқарадиган қўшма корхона яқин йилларда ишга туширилади. У бир йилда 5 миллион метр жинси газмолини ишлаб чиқариш қувватига эга бўлади. Шунингдек, ушбу фирма билан тараш машиналаридан чиқаётган чиқиндидан 200 тоннасини сотишга ҳам келишиб олганмиз. Бунинг эвазига улардан биз БД-200 маркали йигирув машиналари учун 1200 та камёб тасмалар сотиб оламиз.

Мен яқинда Исроил сафаридан қайтдим. У ерга боришдан мақсад давлатнинг тўқимачилик саноати билан яқиндан танишиш, ундаги илғор технологияни ўзимизда жорий этишдан иборат эди. Очиғи, кўзланган мақсадга эришдик. У ерда қатор фирмалар билан танишдик. Улардаги интизом, технологиянинг янги намуналаридан ҳайратландик. Ўйлайманки, бу тажриба келгусида ўз мевасини беради. Умуман, делегациямиз у ерда жумҳуриятимиз учун бугунги кунда зарур бўлган кўплаб шартномаларни имзолаб қайтди. Фирмалардан «Милуот», «Босс», «Ганим», «Ейнаб», «Афек» ва «Тефом Индустриал парк» бирлашмаси Ўзбекистондаги бир қанча корхоналар билан ҳамкорлик қилишга рози бўлдилар.

— Албатта бундай ҳамкорликни амалга ошириш осон кечмаса керак. Чунки бизда ҳали ваколатхоналар ташкил этилмаган. Шундай эмасми?

— Бу хусусда келишиб олинди. Бизда ҳам Рига, Боку, Тбилиси шаҳарларидагидек Ўзбекистон авиацияси ва Исроилнинг Эл-Ал авиакомпанияси ўртасида ҳамкорлик қилиш, Тошкент — Тель-Авив ҳаво йўлини барпо этиш, Тошкентда ва Тель-Авивда ўз ваколатхоналаримизни ташкил этишга қарор қилинди. Насиб қилса бу ишлар тез кунларда рўёбга чиқиб қолади.

— Айтингчи, иқтисодий тангликдан қутилиш учун бундан бошқа яна қандай тадбирлар кўриляпти?

— Корхонадаги кўп техника янгиланишга муҳтож. Буни эски дастгоҳларда меҳнат қилаётган ишчилар ҳам тасдиқлашяпти. Айнан мана шу эски техника корхона иқтисодиётига болта урмоқда. Тўғри, сўнгги уч-тўрт йил ичида уларнинг кўпи янгиланди. Лекин бу ҳали оз, денгиздан томчи холос. Яқинда шу ишга оид мутахассисларни йиғиб, маслаҳатлашдик. Шундан кейин келишиб олганимиздек, корхона фондидаги маблағларни ҳисоб-китоб қилиб, барча ишлаб чиқаришимиздаги алмисоқдан қолган техникаларни янги замонавийлари билан алмаштиришга киришдик. Хусусан, пардозлаш фабрикасида қайта созлаш ишлари ниҳоясига етди. Ҳаракатдаги корхоналар қайта жиҳозланмоқда. Бунинг учун 20 миллион сўм маблағ ажратилган. Хуллас, ҳозиргача корхона ишлаб чиқаришларида умумий қиммати 19,7 миллион сўмлик 2226 та янги технологик ускуналар ўрнатилди. Улар белгиланган муддатларда ишга туширилганлиги туфайли корхона ҳисобига катта миқдордаги маблағ оқиб кела бошлади. Бу ўз навбатида ишчи ва хизматчиларимизнинг маошини бир неча баробар оширишга замин яратди.

Янги пардозлаш фабрикаси қурилиши тугалланмоқда. Германиянинг «Бабкок» фирмасидан сотиб олинган пардозловчи машиналар яқин вақт ичида жаҳон бозорига чиқишимизга тўла имкон яратиб беради, деб ўйлайман. Бу сўзни ишонч билан айтишимнинг боиси эса ўша техника бир йўла 5-6 жараённи бажара олишида. Иттифоқда чиқарилган пардозлаш машиналари эса бор-йўғи битта ишни бажаришга мўлжалланган эди холос. Янги машиналарда ишлаб чиқариладиган газламанинг эни ҳам олдингисидан фарқ қилади, яъни у 190-200 сантиметрни ташкил қилади.

— Ҳар қандай иқтисодий юксалишнинг асосини ишчи ва хизматчиларга яратилган қулай шароитлар ташкил этади. Шундай экан, бу масалада комбинатда қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Ишчи ва хизматчиларнинг турмуш даражасини кўтариш ҳамиша диққат-марказимизда бўлиб келяпти. Бунинг мисоли сифатида комбинат ҳисобидан иккита 36 квартирали уйни сотиб олганлигимизни айтиб ўтишимиз мумкин. Шунинг натижасида уй-жой олиш навбатида турганларнинг рўйхати анчага камайди. Қолаверса, ишчиларнинг маоши оширилди. Ҳозирда ҳар бир киши ўрта ҳисобда 1-1,5 минг сўмга етказиб ойлик олмоқда.

Жамоани сабзавот ва полиз экинлари билан таъминлаш масаласи ҳам яхши йўлга қўйилган. Шу мақсадда биз «Тўқимачи» хўжалигини ташкил этган эдик. У ўтган йили ишчи ва хизматчиларимиз дастурхонига 1326,3 тонна сабзавот, 102,2 тонна боғдорчилик экинлари, 64,1 тонна узум, 44,2 тонна хўл меваларни тақдим этди. Айниқса, озиқ-овқат маҳсулотлари танқис бўлиб турган ушбу пайтда жамоа хўжалигининг корхона меҳнаткашлари учун 110 тонна гўшт, 250 тонна сут маҳсулотлари етказиб бериши таҳсинга сазовордир.

Яқиндан бошлаб ҳар бир ишчига кунлик овқати учун 5 сўм миқдорида талон бериш жорий этилди. Бундан ташқари, дам олиш хоналари, ошхона, чойхона ҳамиша меҳнат аҳли хизматида бўлмоқда.

Суҳбатдош Баҳодир ОРИПОВ.

«Октябрь 50 йиллиги» номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1-бўлинмасида асосан эркаклар шимлари тикилади. Бригадир Мамлакат Миртожиева яхши тикувчи бўлиш билан бирга ёшларга устоз ҳам саналади. У кўпчиликка тикиш сирларини ўргатиб келмоқда.

СУРАТДА: (ўнгда) бригадир Мамлакат Миртожиева тикувчи Наима Исмоилованинг ишини кузатмоқда.

Тўлқин Каримов сурати.

ТОШКЕНТ иқтисод дорилфунунининг мажлислар залида қувноқлар ва зукколар баҳси бўлиб ўтди. Унда ушбу олийгоҳ талабалари билан Тошкент давлат дорилфунуни талабалари ўзаро куч синашдилар. Улар аниқ фанлар, яъни физика ва математика бўйича ҳайъат аъзоларининг берган саволларига белгиланган вақт ичида тўғри жавоб бериб билимдонликлари ва топқирликларини кўрсатдилар. Баҳс қатнашчилари шунингдек ифодали ўқиш, қўшиқ ва рақслар ҳамда интермедиялар ижро этиб, нафақат ўткир зеҳнга эга эканликларини, балки адабиёт ва санъатдан хабардор эканликларини ҳам яна бир бор намоён қилдилар. Юқоридаги суратда баҳс қатнашчиларини кўриб турибсиз. Пастдаги суратда эса мусобақа бошловчиси Г. Каримқулов «Ёш математиклар» командаси сардори И. Холдоровнинг жавобини тингламоқда.

Равиль Альбеков суратлари.

• Қадриятларимиз

ҚУЁШ НУРИНИ СОЧАВЕРАДИ

Айтишларича, ким бировга сут эҳсон қилса, бир қулни озод қилганчалик савоб олар экан. Кўриниб турибдики, Умриниса ая ва умуман у кишига ўхшаш саховатли аёлларга тангрининг раҳматлари ёғилиши аниқ. Мана шундай олижаноб инсонлар туфайли олам мунаввар, улар бор экан қуёш ҳам ўз нурини сочаверади.

— Оналарнинг хони ёки оналарнинг камбағали бўлмайди, — деди фольклоршунос олим Тоир Ҳайдаров. — Борди-ю бор бўлса ҳақиқий устунлик моддий жиҳатга эмас, балки маънавий фазилатларга қараб белгиланади. Бунинг маъноси шуки, бир гадонинг онаси хазинадан минг улуш олган шоҳ онасига нисбатан улуғ ва марҳаматлироқ бўлиши мумкин. Қўқонда ажойиб ёдгорлик — «Модари хон» мақбараси бор. Бу қабристонга хон оналари, шоира Нодирабегим, шу билан бирга оддий аёллар дафн этилган. Қўқонликлар ва шаҳар меҳмонлари хон оналаригина эмас, инсоният оналарининг руҳи эъзозланаётган мазкур муқаддас жойни доимо зиёрат қилиб туришади. Кўрдингизми, биз золим деб келган хон авлодларининг онага, унинг шаънига эътиқоди манбаларда ёзилганидек манфур, разил эмас экан.

Маъракада иштирок этаётган эдик.

— Раҳматли Умриниса хўп фазилатли, оқила аёл эди-да, — деб қолди кексалардан бири ёнида турган шеригига. — Барака топгур эридан қолган ёлғиз фарзанд билан шунча йил бирга яшаб, ўгайлигини сира билдирмади.

Бу гапни эшитиб юрагим бир ҳаприқиб кетди. Чунки Умриниса аянинг ўғли Анваржон билан болалигимиздан дўстмизу, онаси ўгай эканлигини энди билаётган эдим. Уларнинг хонадонига қачон бормай бирор марта жанжал ёки келишмовчиликнинг устидан чиқмаганман. Умриниса ая доимо ўғлининг раъйини қайтармасликка, ётиғи билан маслаҳат беришга уринарди. Оқибатда Анваржон аядаги жамики яхши фазилатларни ўзида мужассам этди. Ҳозир уйли-жойли, олийгоҳда муаллимлик қилаяпти.

Аччиқ, аммо ҳақ сўзлар. Онанинг ёмони ҳам, ўгайи ҳам бўлмайди. Шу пайтгача ҳали ҳеч ким ўз фарзандини разилликка даъват этаётган аёлни учратмаган бўлса керак. Тўғри, оилада табиати турлича ўғил-қизларга ўзига яраша муомала қилиниши мумкин. Аммо бу онанинг улардан бирига ёмон назар билан қараётганини асло англатмайди. Яна бир ачинарли ҳол. Она ўгай фарзандига ҳар қанча меҳр-мурувват кўрсатмасин, баъзан орқаворотдан, ҳатто ошкора таъналар эшитаётганининг гувоҳи бўлиб қоламиз.

Бир олимнинг олтмиш ёшли тўйида иштирок этишимга тўғри келди. Жуда файзли даврада у киши сўз олиб, ўз миннатдорчилигини шундай изҳор этди:

— Мен бахтиёрман деб бемалол айта оламан. Ўқиб одам бўлдим. Ленинградда таълим олиб, номзодлик диссертацияси ёқлаётганимда опам пул юбориб турдилар, ўз меҳрларини аямадилар. Мана шундай ажойиб дамларда ёнимда эканлигингиздан мамнунман, опажон.

У шундай дея ноз-неъматлар билан безатилган узун хонтахтани айланиб ўтди-да, тўрда савлат тўкиб ўтирган аёлнинг икки юзидан ўпди. Кўпчилик ҳавас билан чапак чалиб юборди.

Биз олим билан меҳмонлардан холироқ жойда суҳбатлашдик. Ён дафтаримга керакли нарсаларни ёзиб олар эканман, орада «Ота-онангиз борми?» деб сўрашимга тўғри келди. «Отам вафот этганлар, — деди олим ўкинч билан. — Онам эса бор». Кейин пичирлаб қўшиб қўйди: «Ўгайлар...»

Орадан бироз вақт ўтгач хонага нуроний бир онахонни суяб олиб киришди. Бу кишига даврада ўтирганимизда разм солган эдим. Олим гапираётганида кўзларида милтираб ёш кўринганди. Хурсандчиликка йўйгандим. Аксинча бўлиб чиқди.

— Йўқлаганингиз учун раҳмат, болам, — деди ая ажин қоплаган юзи ёришиб. — Кобиржонни ёшлигидан боқиб, катта қилганман. Раҳматли чолимдан қолган ёдгорлик. Худди ўз боламдек эъзозладим. Ўқишни битириб катта одам бўлсам сизни бир умр бошимга кўтариб юраман, дерди. Мана энди боланг кўпайгур, гоҳида меҳрига зор қилаяпти. Хафа бўлманг ўғлим, киши кексайгандан кейин ширин сўзнинг гадоси бўлиб қолар экан.

Онахон минг бор истиҳола билан айтган бу гаплар дарҳол юрагимга ўрнашиб қолди. Йўлда хаёл оғушида борар эканман, беихтиёр фарзанд бурчи, меҳр-мурувват, оқибат ҳақида ўйладим. Ёдимга муқаддас Ҳадисда ўқиган «Аввало онангга, яна онангга ва яна онангга, сўнг отангга яхшилик қил», деган сўзлар тушди. Назаримда мана шу оддийгина қилиб айтилган ҳикматга ҳаёт ҳақиқати, маънавий қадриятларимизнинг катта бир булоғи яширингандай...

Саъдулла ШОДИЕВ.

• Олий мактаб ислоҳоти

ИҚТИСОДИЙ УЙҒОНИШ

Мустақил республикамизнинг халқаро миқёсдаги алоқалари ва обрў-эътибори тобора ошиб бораётганлиги қувончли ҳолдир. Аммо бунинг учун малакали иқтисодчи мутахассислар зарурлиги ҳеч кимга сир эмас. Худди ана шундай кадрлар тайёрлаш Тошкент молия олийгоҳи зиммасига ҳам юкланган. Шу боисдан биз Тошкент молия олий билимгоҳи ректори, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, иқтисод фанлари доктори, профессор Мурод Шарифхўжаевич Шарифхўжаев билан шу ҳақда суҳбатлашдик.

— Жумҳуриятимизни ҳозирги иқтисодий тангликдан олиб чиқишда иқтисодчи мутахассисларнинг ўрни ниҳоятда катта эканлиги барчага аён. Аммо бунинг учун жаҳон тажрибаси жуда қўл келса керак. Шу хусусда ривожланган мамлакатлар тажрибасидан фойдаланиш борасида Сиз бошқараётган олий билимгоҳда қандай ишлар олиб борилмоқда?

— Бозор иқтисодиёти жуда кўп муаммоларни келтириб чиқараяпти. Шундай бўлиши ҳам табиий. Чунки янги шароит янгича муносабатлар билан иш юритишни тақозо этади. Бунинг исботи учун мулк ҳақидаги янгича фикрлаш юзага келганлигини айтмоқ кифоя. Хусусий мулк, тадбиркорлик ривожланмоқда, тижорат банклари, биржалар, савдо уйлари, майда, қўшма, акционер корхоналар ташкил этилмоқда. Бир сўз билан айтганда, жумҳуриятимизда иқтисодий уйғониш жараёни кечмоқда. Ушбу жараён билимларсиз амалга ошмайди. Биласиз, бозор иқтисоди биз учун янгилик. У қатор чалкашликларни келтириб чиқараяпти. Бу борада биз «чаласавод»миз. Шунинг учун энг аввало зудлик билан бозор иқтисодига оид билимларни оммалаштириш даркор. Айниқса бу иқтисодий олий билимгоҳлар талабалари учун ҳаводек зарур. Бизнинг олийгоҳимиз, масалага худди шу нуқтаи назардан ёндошиб, бунинг учун хориж тажрибаларидан фойдаланишга ва улар билан бирга ҳамкорлик қилишга киришди. Американинг машҳур корпорацияларидан бири «Жуниор ачивминт» билан ҳамкорлигимиз эса юқоридаги муаммоларни ечиш имконини беради, деб ўйлайман. Бу корпорация ўзининг етмиш йилдан кўпроқ фаолияти давомида бозор иқтисодиётининг дастлабки билимларини оммалаштириш тажрибаларини тўплаган. Улар ўз билимларини жумҳуриятимизда оммалаштиришга рози. Шунинг учун Тошкент молия олий билимгоҳи, Ўзбекистонда ёш тадбиркорларга кўмак бериш уюшмаси, «Ипак йўли» банки иштирокида «Жуниор ачивминт» — Ўзбекистон шартномаси имзоланди. Шартномага мувофиқ жаҳон талабларига мос келадиган даражада иқтисодий билимлар бериш бошланади.

— Агар иложи бўлса аниқроқ қилиб айтсангиз, шу хусусдаги дастурда кўпроқ нималарга эътибор қаратилган?

— Энг аввало ёшларимиз ушбу ўқиш жараёнида бозор иқтисодиётининг асослари билан танишадилар. Бозор иқтисодиёти муаммолари ечимини топиш йўлларини ўзлаштирадилар. «Амалий иқтисод» дастури асосида ўқиш режаларини ўрганадилар. Хуллас бу жараёнлар ёшларимизга тадбиркорлик малакаларини сингдириб, уларни бозор иқтисодиётининг нозик томонлари билан ошно этади. Тингловчиларимиз ўқиш давомида тадбиркорликни рағбатлантирувчи тушунчаларини билиб оладилар. Бозор иқтисодиёти шароитида давлатнинг тутган ўрни, талаб ва таклиф, уларнинг мувозанати, нархни ташкил этиш усуллари, омадли бизнесчи бўлиш сирлари ва унинг молиявий жараёнлари, маркентинг иши, рақобат усуллари ва шакллари, солиқ тўлаш, кредит олиш ва ҳоказолардан иборатдир. Умуман мана шу ўқиш жараёнида ёшларимизга топқирлик, зийраклик, зукколик, ақл билан иш юритишликнинг нозик томонларига катта эътибор бериш уқдирилади.

— Домла, бизда бундай ўқитиш тажрибаси йўқ-ку, муаллимларни хориждан олиб келасизлармиш?

— Юқорида таъкидланган шартномага мувофиқ, Москвада худди шу дастур асосида ҳар йили 3—5 киши ўқиб келиши ва улар ана шу билимига асосланиб жумҳуриятимиз ёшларини ўқитиши кўзда тутилмоқда.

Ҳозирги кунда олийгоҳимизнинг иккита доценти «Жуниор ачивминт» дастурини ўргатувчи Москва бўлимида 60 соатлик ҳажмда дарс тинглаб қайтишди. Энди улар олийгоҳимиз доцентларига дарс ўтишяпти. Ўқитувчилар учун бир ҳафталик ўқиш уюштирдик. Олийгоҳимиз ўқитувчилари юқорида айтилган ўқув дастуридан ташқари чет эл бизнес мактабларининг ўқув видеофильмларини кўриб билимларини мустаҳкамлайдилар. Видеофильмлар 54 соатга мўлжалланган. Бундан ташқари ўқитувчилар керакли адабиётлар билан ҳам таъминланганлар. Улар ушбу дастурни пухта эгаллаб олгандан кейин, ёшларни ўқита бошлайдилар.

— Ўқув дастурининг фойдалилиги ҳақида кафолот борми?

— Ушбу дастурни ўрганишга бағишланган «Амалий иқтисод» ўқув йўлланмаси, АҚШдаги замонавий фирма ва компанияларнинг тажрибаси асосида қурилган. Йирик иқтисодий олимларнинг фикр-мулоҳазалари ҳисобга олинган. Ушбу дастурни жаҳондаги элликдан ортиқ мамлакатларда ўқитилаётганлиги бежиз эмас.

— Бундан ташқари билимгоҳда ёшларни ҳозирги давр талабларига мос келадиган мутахассислар қилиб тайёрлаш борасида қандай ишлар қилинмоқда?

— Биз юқорида таъкидланган «Амалий иқтисод» дастури асосан юқори синф ўқувчиларига мўлжалланган. Шунинг учун олийгоҳимиз Тошкент Киров ноҳиясидаги 4-ўрта мактаб қошида махсус лицей очди. Лицейга шаҳардаги барча мактаблардан иқтидорли ва келажакда бизнинг олийгоҳимизга киришга қизиққан ёшлар танлов асосида қабул қилинади. Лицейда 10—11 синф ҳажмида дарс ўтилади, бундан ташқари лицейдаги ёшларга «Жуниор ачивминт» дастури асосида иқтисодиётнинг асослари ўргатилади. Ушбу дарслар олийгоҳимиз ўқитувчилари томонидан лицей ўқувчиларига махсус компьютерлашган синфларида бизнесга оид масалаларни ечиш билан бирга қўшиб олиб борилади.

— Ҳозирги пайтда бизнесни ўрганишга қизиқувчилар сони кундан-кунга кўпаймоқда. Шундайларнинг талабларини қондириш учун нималар қилиш мумкин?

— Бизнинг олийгоҳимиз қошида худди шундай усулда ўқитиш ишларини олиб борадиган пуллик ўқув ташкил этилган. Ушбу кичик корхонамиз ҳар ойда икки марта ўқувчилар қабул қилиб уларнинг ўқишини уюштиради.

Бугунги аҳволга баҳо бериш, таққослаш эса умуман шароитимизга боғлаб олиб борилади. Энг муҳими билимдонлар, топқирлар тайёрлаш жараёнида талабаларнинг ахлоқий баркамоллигига ҳам аҳамият берилади. Юқоридаги янгиликлар жумҳуриятимизнинг келажаги учун, унинг иқтисодий жиҳатдан равнақи учун тамал тошлари бўлса ажабмас.

Суҳбатдош Маҳмуд ОРИПОВ.

• Хайрли ташаббус

КУТУБХОНАЛАР КЕРАК

Инсон ақлини таниганидан маърифатга интилади. Айниқса, мустақиллигимизни мустаҳкамлашда маърифатнинг, дунё билимларини эгаллашнинг нақадар зарурлигини ҳозирги кунда ҳаммамиз сезиб турибмиз. Шу туфайли маҳаллаларимизда илгари мавжуд бўлган, кейинчалик турли сабаблар билан ёпилган кутубхоналарни қайтадан тиклаш керак.

Болалигимизда Оқлон, Янги шаҳар, Кўкча даҳалари аҳолиси баҳраманд бўладиган Кўкча дарвозада ягона кутубхона бўлар эди. Биз бу қироатхонада қандай китоблар борлигигача ёддан билардик. Афсуски, кейинги йилларда 3 та маҳаллага зиё тарқатиб турувчи бу кутубхона нега йўқ қилинганлигини ҳозир ҳеч ким билмайди.

Китобнинг нархи ошиб кетди. Уни дўкондан харид қилиб, ўқишга ҳамманинг ҳам чўнтаги кўтаравермайди. Шунинг учун Оқлон маҳалласининг аҳли бу борада хайрли ташаббус бошлашди. Маҳаллада бунёд этилаётган Абу Бакр Сиддиқ мачити хоналаридан бирида кутубхона ташкил этишга киришишди. Аҳолидан тўпланган маблағлар ҳисобидан Алишер Навоийнинг «Хамса»сига кирган асарлари, ахлоқ-одобга оид турли китоблар харид қилинди. Келгусида жаҳон адабиёти дурдоналарига ва фан-техникага оид китобларни сотиб олиш режалаштирилмоқда.

Ҳозирги кунда аксарият даҳа ва маҳаллаларда мачит бор ёки янгидан қурилаяпти. Маҳалла комитетларининг фаоллари оқлонликлар ташаббусига қўшилиб, мавжуд мачитларда кутубхона-нурхоналар ташкил этишса арзийди.

Бахтиёр КАРИМОВ.

Меҳнат фахрийлари Пётр Авласевис ва Алексей Соловьевлар метро қурилишида катта тажрибага эга. Улар пойтахтимизнинг Чилонзор ҳамда Ўзбекистон йўли қурилишларида ҳам ўз улушларини қўшишган. Айни пайтда бу икки ҳамкасб метронинг Юнусобод линиясини бунёд этишда самарали меҳнат қилишмоқда.

Рустам Шарипов сурати.

21 март — Наврўз байрами

«ОНАМ ТАЙЁРЛАГАН СУМАЛАК»

ТАБИАТ кўкламда уйғонади. Одамлар соғиниб кутган Наврўз ташриф буюради. Қиш бўйи бетобликдан уйидан чиқолмай юрган юз ёшли табаррук онахон айвонга чиқиб ниш урган майсаларга завқ билан тикилади: «Бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор!» — деб пичирлаб қўяди. Ариқ бўйида қуёшга қўл чўзиб Наврўзни олқишлаётган ялпиздан уч-тўрт донасини узиб «омонлик-сомонлик» деб хира тортган кўзларига суртади. Сон-саноқсиз невара-чеваралар эса катта майдонга чиқиб, хитой қоғозидан ясалган варракларини учириб «Шамол-бағрикамол!» деб ҳайқирадилар. Қиш бўйи уйқуда ётган қурт-қумурсқалардан тортиб, иссиқ ўлкаларга учиб кетган қушлар ҳам юртимизга қайтиб, Наврўзни олқишлайдилар. Юракларни эзиб ётган ҳар бир одам ўзи сезмаган қандайдир оғир тош улоқтириб ташланиб, ҳаётга иштиёқ билан боқади. Бундай дилрабо ҳаётни асло тарк этгиси келмайди. Ҳар бир шаҳарда, ҳар бир қишлоқда, ҳар бир маҳаллада байрам кайфияти ҳукмрон, Эрта тонгданоқ карнаю сурнай, ноғораю чилдирмалар садоси элни уйғотиб, бугун ажойиб байрамлигини эслатади.

Маҳалланинг улкан дошқозонларида сумалагу ҳалимлар биқир-биқир қайнамоқда. Машҳуру, таниқли ошпазлар юз килоли қозонларда элу юртга тарқатиш учун палов дамламоқдалар. Бутун юрт бўйлаб ўзгача тароват, ўзгача фазилат!

Ҳар бир туману маҳалланинг ўз ошпази бўлгани каби яна ўз ҳалимпазию сумалакпази бўлади. Мен бугун сизларга шундай пазанда онахонлардан бири Зайнабхон ая Толибжонова ҳақида икки оғиз сўзламоқчиман.

— Ая тайёрлаган сумалакни емабсиз, оламга келмабсиз, — дейди маданият ходими Шоира Шораҳмедова.—У ўн йилдирки, бу хайрли иш билан шуғулланади. Маҳалла аҳли шу боис аяни қадрлашади.

Аянинг ўғли, «Қизиқчи — 90» беллашуви совриндори Авазжон Толибжонов ҳам: «Агар йигирмата пазанда тайёрлаган сумалакдан тотиниб кўриш насиб этса, онам тайёрлаган сумалакни ажратиб бера оламан», — дейди ғурур билан.

Зайнабхон ая энг аввало уй бекаси, тўрт ўғил, уч қизнинг онаси. Тошкент шаҳар Охунбобоев номли маданият уйида ишлайди.

— Сумалак тайёрлашни кимдан ўргангансиз? — сўрайман аядан.

— Менга раҳматли Моҳира бувим ўргатганлар. дейди у, — Биласизми, юзта одам сумалак тайёрласа, юз хил бўлади. Ҳамманинг ўз тайёрлаш услуби бор. Мен энг аввало покизаликка эътибор бераман. Оддий жайдари буғдойни катта сирланган идишга солиб, уч марта совуқ сув билан силкитиб юваман. Ювганда буғдойга қўл тегиб кетмаслиги керак. Сўнг идиш усти тоза дока билан ёпилади. Шу ҳолда намланган буғдой идишда икки кун туради. Хона ёп-ёруғ бўлмаслиги керак. Сув сепиб намланган буғдойларни озиқлантириш ҳам ниҳоятда озодагарчилик талаб қилади. 6—7 кун ичида буғдой униб чиқади. Мен етилган буғдойларни бузишдан олдин 103 ёшли қайнонам Пўлатой бибидан оқ фотиҳа оламан. Сўнг ишга киришаман. Сумалакнинг қозони ҳам алоҳида, фақат сумалак пиширадиган қозон бўлиши шарт. Масаллиқ 24 соат тинмай қайнаб туриши зарур. Тагига олмаслиги учун махсус тошлар ташланади. 3—4 соат димланади. Қарабсизки, сумалак тайёр!

— Бу йил ҳам сумалак тайёрлаётгандирсиз?

— Ҳа, албатта! 15 кило буғдой ундирганман. Унга 11 кило қиздирилган пахта ёғи солинади. Ҳа, айтмоқчи, бир кило буғдойга уч кило ун қўшилади. Бу деган сўз бу йил ундирган буғдойимдан тайёрланган сумалак энг камида 500 кишига етиб ортади...

Бугун Наврўз остонасидамиз. Ҳамманинг дилида баҳорий илиқлигу наҳорий тиниқлик ҳукмрон. Маҳалла аҳли ва Охунбобоев номли шаҳар маданият уйи ходимлари бугун Зайнабхон ая Толибжонова хонадонига сумалак сайлига ошиқмоқдалар. Улар Наврўз байрамини қўшиғу куй билан шу хонадонда қаршилашмоқчи.

Тўлқин ИМОМХЎЖАЕВ.

** Ажойиб анъаналар*

ҚОЗОН ТЎЛСА БАХТ ҚУЧАР

НАВРЎЗ Ўрта Осиё ва қатор Шарқ халқларининг қадим-қадим замонлардан бизнинг кунларимизгача етиб келган умумхалқ байрамидир. Тарихнинг далолат беришича, Наврўз шу халқларнинг муҳташам қадриятларидан бири сифатида баҳорни эъзозлаш, сув, олов, тупроқ ва қуёшга сиғиниш билан боғлиқ маросим ва қадимий эътиқодлари асосида бундан уч ярим-тўрт минг йилча бурун пайдо бўлган. Наврўзнинг пайдо бўлиши билан боғлиқ афсона, асотир, ривоят ва қўшиқларда қадимги одамларнинг баҳорий удумлари, қиш билан баҳорнинг алмашинишига, кўклам келиши билан қурт-қумурсқадан тортиб дов-дарахтларнинг уйғонишига боғлиқ, қадимий эътиқодлари тасвирланади. Масалан, халқ қўшиқларининг бирида кўклам кириши билан табиатда бўладиган ўзгаришлар шундай эъзозланади:

Келди наврўз — навбаҳор,
Очилди гул-полазор.
Ҳар шоҳида булбуллар
Нола қилар зор-зор.
Зордолизор боққа кирсам,
Қизғалдоқлар очилибди.
Боққа кирган қиз-жувонлар
Наврўзгулдек сочилибди.
Наврўзгул ранго-ранг,
Рангин баҳоримга салом.
Ўнг кўзимнинг гавҳари
Гули баҳоримга салом.

Ҳа, Наврўз баҳор байрами, кўклам нашидасининг бошланиши. «Наврўз» сўзи — янги кун, йил боши, янги йил деган маънони билдиради. Наврўз қишнинг тугаб, қор остида ухлаб ётган бойчечакларни уйғотган баҳорнинг бошланишини, деҳқонларни дала ишларини бошлаб, дон сочишга, кўчат ўтқазишга чорлаган саодатли гўзал фаслни англатади. Шу сабабли ҳам у деҳқончилик, бунёдкорлик байрами ҳисобланади.

Наврўз байрами 21 мартдан 22 мартга ўтар кечаси бошланиши, Ер шарининг Қуёш атрофида ҳаракат қилиш қонунига асосланади. Зеро, 21 мартгача Қуёш Ернинг жанубий ярим палласига кўпроқ нур сочса, 22 март куни эса у экватор чизиғи устига тик келиб, Ернинг ҳам шимолий, ҳам жанубий ярим палласига бирдай нур тарқатади, яъни кун ва тун давомийлиги тенглашади. 22 мартдан эътиборан қуёш нури ернинг шимолий ярим палласига кўпроқ туша бошлайди, кун узайиб, тун қисқара боради. Кунлар илиб, баҳор ёзга уланиб кетади.

Табиатнинг ана шу қонунига асосан ернинг шимолий ярим палласида яшовчи халқлар мартнинг 21-кунидан бошлаб янги йилга қадам қўйганлар. Наврўз сайли билан бир-бирларини муборакбод этганлар. Бу ҳолат ўзбек халқ қўшиқлари сатрларида шундай ифодаланган:

Бойчечак чиқибди, бугун
Наврўз экан!
Ҳамма бир-бирига жигар
сўз экан.
Олам ҳам баробар
кеча-кундуз экан,
Бойчечак чиқибди, бугун
Наврўз экан!

Ўзбек халқи қадим-қадимдан Наврўзни баҳор ва меҳнат, ёшлик ва гўзаллик, эзгулик ва шоду хуррамлик байрами сифатида нишонлаб келар экан, аждодларимизнинг қадимий афсонавий тасаввурлари ва ҳаёт тарзи билан алоқадор маросим, удум ва урф-одатларни сақлаб қолди, шу билан бирга уларни такомиллаштириб, янгича қарашлар ва удумлар билан бойитиб борди. Масалан, Наврўз байрами билан боғлиқ тараддудлар экин-тикинга тайёргарлик кўриш, кўчалар, ҳовли-жой, ариқлар ва қабристонларни тозалаш, байрам билан алоқадор таомлар (сумалак, ҳалим ва бошқалар) тайёргарлигини кўриш, янги сарполар тикиш каби удумларни ўз ичига олади. Наврўз «Қозон тўлди» удуми билан бошланади. «Қозон тўлди» соф оилавий удум бўлиб, ҳар бир оила ўз имкониятига қараб, тансиқ таомлар — палов, кўкат сомсалар, бўғирсоқлар, кўкатли чучваралар, чалпак ва чўзмалар тайёрлайди. «Қозон тўлди» удуми бутун йил давомида ризқу-рўзимиз мўл-кўл, халқимиз тўқ ва фаровон бўлсин, деган маънони ифодалайди:

Қалдирғоч қайиб учар,
Қанотин ёйиб учар,
Наврўзда қозон тўлса,
Элимизни бахт қучар.

«Қозон тўлди» оқшомида тайёрланган таомлар ва пишириқлар қўни-қўшниларга улашилади.

Наврўзда «Қозон тўлди» қилиш анъанаси аждодларимизнинг ҳосилдорлик ва барака билан алоқадор қадимий эътиқодлари ифодасидир. Чунончи, асрлар давомида «Қозон тўлди» оқшоми маросими билан бир қаторда жамоалар, қўшнилар йиғилиб, катта дошқозонларда сумалак, ҳалим (ҳалиса ҳам дейилади) тайёрлаш удуми ҳам давом этиб келган. Сумалакни аёллар жамоаси, ҳалимни эса эркаклар жамоаси пиширган. Халқ бу мўътабар қозонларда муқаддас таомлар пишадиган, яъни «қозонлар тўладиган» тантаналарни зўр шодиёна билан ўтказганлар, кексалар ва ёшлар тонггача ухламасдан, базм қилганлар, эртак ва ҳикоялар айтишган, ялла ва қўшиқлар куйлаганлар. Чунки дош қозонларда сумалак ва ҳалимларнинг тўлиб-тўлиб қайнашини мўл ҳосил, тўкин-сочинлик, мўл-кўлчилик, қут-барака тимсоли ҳисобланган. Ҳар йили наврўзда кўпчилик бўлиб баҳор байрами таомларини тайёрлаш удуми асосида пайдо бўлган илғор анъана бизнинг кунларда ҳам умумхалқ шодиёнаси сифатида давом этмоқда.

Бу удум ҳам халқ қўшиқларида ўзининг ёрқин ифодасини топган. Чунончи:

Баҳорнинг сен элчиси,
Яхшиликнинг белгиси,
Наврўзнинг сен синглиси,
Сумалакжон, сумалак,
Сумалакжон, сумалак...
Сумалакжон-ей, сумалак

Ширин жоним сенга ҳалак,
Сени дер баҳорий овқат,
Тайёр қилар сени бизга
Қўни қўшни-ю, жамоат,
Сумалакжон, сумалак,
Сумалакжон, сумалак...

Жумҳуриятимиз ҳаётидаги инқилобий ўзгаришлар туфайли Наврўз таъқиқ ва таъқиблардан қутулиб, кейинги уч йилда ҳақиқий халқ сайли байрами сифатида нишонланадиган бўлди. 21 март дам олиш куни деб эълон қилиниши, Наврўзга бағишланган телекўрсатувларга мунтазам тус берилиши, барча вилоятларда оммавий сайиллар ўтказилиши, Наврўз муносабати билан ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш тадбирларининг амалга оширилиши халқимизнинг муҳташам қадимий қадриятларидан бирига бўлган юксак ҳурмат ва эътиқод белгисидир. Лекин асрлар давомида элимиз эъзозлаб келган Наврўзимизни янада такомиллаштириб, унинг янада гўзал, жозибали ва оммавий бўлишига ғамхўрлик қилиш ҳозирги куннинг энг долзарб ва масъулиятли вазифаларидан бири деб ҳисоблаймиз. Ахир ҳозир жумҳуриятимизнинг чинакам мустақиллигига эришиш ва унинг порлоқ келажагини таъмирлаш учун бир тан, бир жон бўлиб бирлашишимиз, аҳил ва ҳамдам, хайрихоҳ ва мурувватли, мададкор ва жонкуяр бўлишимиз керак.

Шубҳасиз, бу юксак ва пок мақсад йўлида Наврўзнинг барча халқона удумлари бизга мадад беради, чунки Наврўз одамларни бир-бирига яқинлаштиради, қадрдонлаштиради, бир-бирларини ҳурматлашга, эъзозлашга, қадрлашга ундайди. Ахир Наврўз удумига кўра, байрам кунларида қариндошлар ва қўшнилар бир-бирларини йўқлайдилар, байрам билан муборакбод этиб, бир-бирларига совға салом қиладилар, бева-бечораларга ва ночорларга хайрсаховат кўрсатадилар.

Бу айёмда гина-кудуратлар унутилади, адоватлар барҳам топади, кекса ота-она, қариндош-уруғ ва беморлар ҳолидан хабар олиниб, мозорлари зиёрат қилинади. Зотан, Наврўз қалбларга ёруғ истиқбол ва меҳру муҳаббат уруғини сочиш, адолат ва тенглик бахш этиш, эзгу ва хайрли ишларга сафарбарлик айёмидир.

Бугун баҳор айёми арафасида азиз оқшомхонларга ҳар йили ёзги экспедиция жараёнида тўпланган Наврўзга аталган қуйидаги термаларни ҳам илова қилдим:

Наврўз келди, ёз келди,
Турна келди, ғоз келди,
Ям-яшил чорбоғлардан,
Булбулдай овоз келди.
Наврўз келди бу кеча,
Пиширинг наврўз гўжа,
Гўжаси ширин момоларга
Берайлик бир жуфт жўжа.
Гулгун экан куйлагинг,
Гулдай нозик билагинг,
Наврўз келди, гул келди,
Айтгин бўлса тилагинг.
Қалдирғоч қайиб учар,
Қанотин ёйиб учар,
Наврўзда қозон тўлса
Элимизни бахт қучар.

Маҳмуда ОБИДОВА,
филология фанлари номзоди, доцент.

ХАЛҚ САЙЛИ БЎЛАДИ

Шаҳримиздаги йирик саноат корхоналаридан бири В. Чкалов номли тайёрасозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида «Наврўз» байрамини кўнгилдагидек ўтказиш учун қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Бу ерда қизиқарли маданий ва спорт дастури тайёрланяпти. Бирлашманинг ёзги майдончалари байрамона безатилиб, бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг концерти уюштирилади.

Корхонада 20 март куни байрамнинг биринчи қисми бошланади. Эртасига авиасозлар маданият саройи майдонида Ҳамза район меҳнаткашларининг халқ сайли ташкил этилади.

«Парвоз» дастаси, «Дўстлик» татар эстрада театри, «Само» эстрада гуруҳи ва «Калинушка» фольклор дасталари йиғилганларга ўз санъатларини намойиш этишади. Бундан ташқари ётоқхонада яшовчи корхона ёшлари ҳам алоҳида байрам дастурини тайёрлашмоқда.

Бу ерда миллий кураш ва курашнинг бошқа турлари бўйича мусобақалар ўтказилади. Бу мусобақаларда корхонанинг «Старт» спорт клуби спортчилари куч синашади. Шахмат ўйини ихлосмандлари беллашишлари учун ҳам имконият яратилади.

Китобсеварларга ноёб китоблар савдоси ташкил этиш кўзда тутилган. Корхона қошидаги овқатланиш бўлими Ҳамза район савдо ташкилотлари билан ҳамкорликда байрам савдосини уюштиради. Танқис таомлардан — сумалак ва ҳалим бепул тарқатилади. Бўладиган сарф-харажатлар учун корхона 27 минг сўм пул ажратди.

Отабек ЙЎЛДОШЕВ.

ЛЕНИН районидаги 22-мусиқа мактабида таҳсил олаётган 880 нафар бола турли мусиқа асбобларини чалишни ўрганиб, санъат сирларидан воқиф бўлмоқдалар. 20 йил ичида ушбу мактабни 1540 нафар ўқувчи тамомлади. Шунинг 200 нафардан зиёди олий ва ўрта махсус мусиқа билим юртларини тугаллаб, ўз ҳаётларини педагогик ва ижрочилик фаолияти билан боғладилар. Бу ерда ҳар бир болани гўзаллик оламига жалб этишга ва уни ҳар томонлама камол топтиришга муҳим аҳамият берилмоқда.

СУРАТЛАРДА: мусиқа ўқитувчиси Светлана Белогрудова машғулот пайтида; мусиқа мактаби миллий чолғу асбоблари бўлими мудири Норқул Ризаев дарс ўтмоқда.

Рустам Шарипов суратлари.

** Тил тўғрисидаги Қонун қандай бажарилмоқда?*

⊙ Ўзбекистоннинг мустақиллигини дунёда юздан зиёд давлат тан олди. Энди ана шу мамлакатлар билан дипломатлар айрибош қилинади. Республикамиз БМТга тенг ҳуқуқли аъзо этиб қабул қилинди. Тошкентда ҳам кўплаб элчихоналар очилади, сайёҳлар оқиб кела бошлайди. Меҳмонлар янгидан дунёга келган давлат ҳақида, ўзбек халқи тўғрисида Тошкентнинг ҳусн-жамолига, шаҳар иморатларининг услубига қараб, пойтахтликларнинг тили-ю дилига қараб ва кўча-кўй, ташкилот-муассасаларнинг номларига қараб, ниҳоят Тошкентимизнинг йўл кўрсаткич харитасига қараб ҳам ҳукм юритадилар. Сўз шаҳримизнинг бир парча харитаси хусусида.

ТОШКЕНТНИНГ ЯНГИ ХАРИТАСИ

НИМАГА КЕРАК?

МАҚОЛА сарлавҳасини икки маънода тушунмоқ керак:

1. Тўғри маънода: янгидан дунёга келган ва жаҳон таниган янги бир мустақил давлат пойтахтининг харитасини ўзбек тилида, турк, инглиз, рус ва бошқа тилларда зудлик билан босиб чиқариш.

2. Шу харитада акс этадиган кўча-кўй, боғу майдонлар, ташкилот-муассасаларнинг номларини мустақил давлатнинг юзини кўрсатадиган шаклга келтириш. Бу ҳар иккала вазифа бир-бири билан боғлиқ бўлиб, анчагина куч, вақт, маблағ, энг муҳими — қатъиятлиликни талаб қилади. Чунки иқтисодиёт ва сиёсатнинг бошқа барча жабҳалари каби, пойтахтимиз харитасининг ҳолати билан ҳам мақтаниб бўлмайди.

Бундан 7—8 йиллар олдин, яъни тоталитар тузум ҳали отдан тушмаган пайтларда институтимиздан собиқ СССР Фанлар академияси Президиумига қандайдир ҳисобот керак бўлиб қолди. Шунда Иттифоқ академияси раёсатида ҳисоботни кўздан кечираётган қизлардан бири: «Вой, ўзбекларнинг Тил ва адабиёт институти Пушкин номида экан» деб хитоб қилса, иккинчи бир қиз пастроқдаги имзоларга кўзи тушиб қолиб, «Вой, институт илмий котибининг фамилияси Югай экан» дебди. Бу қадар ўта байналмилалчилигимизнинг москваликларни ҳам ҳайратга солгани ажабланарли эмас. Барча иқтисодий, сиёсий топшириқларни ортиғи билан бажо келтиришдагина эмас, номлар қўйишда ҳам башарий таомилни йиғиштириб қўйиб, Москванинг кўзига, қош-қовоғига қараб иш кўришга одатланиб қолган эдик-да! Қишлоқ-шаҳарларимиз, кўча-кўйларимиз номларининг ўта «қизил» бўлиб қолиши ана шундан.

НОМ ҚЎЙИШ РИСОЛАСИ

АСЛИДА жойларга ном қўйиш осон эмас. Чунки тоғу тошларга, дарё-сойларга, шаҳар-қишлоқларга қўйиладиган номларнинг тайёр рўйхати йўқ. Боиси, янги шаҳар ёки қишлоқ, кўча-майдон, боғ-роғларнинг номи уларнинг ўзи билан бирга дунёга келади. Иншоотнинг бирон-бир хусусияти — жуғрофий ўрни, шакл-шамойили, ҳусни-жамоли, қурилган вақт-санаси, бунёдкорларнинг касби-амали ном бўлиб муҳрланиб қолиши мумкин. Бунинг учун бирон бир фармон, буйруқ бўлган эмас, ягона қарор — кўпчиликнинг, халқнинг фикри, эрки. Эл оғзига элак тутиб бўлмаган — нима деб атаса шу қонунлашиб қолган. Шунинг учун ер-сувга ном қўйиш халқ мулки ҳисобланган. Кимдир объектнинг бирон-бир муҳим хусусиятини яхшироқ илғаб олган. Дастлаб бир неча ном оғизга тушган, шулардан энг маъқули — мақбули қатъийлашиб қолган. Танловни халқнинг ўзи ўтказган. Ярқсиз номлар унут бўлган. Бош ҳакам — вақт. Буюк бобомиз Алишер Навоий тавсия этган номлар асрлар синовидан ўтганлигини эслайлик: «Бу мадрасаиким хулуси ихлосдин ясалди — Ихлосия деб от қўйилди». Ёки кўпчиликка мансур гавжум манзилни шоир Неъматобод деб номлади:

Бу буқъа (қаср)ки то биноси бунёд ўлди,
эл ҳожат ила фақрдин озод ўлди,
дарвишу ғани неъматидин шод ўлди
бу важҳдин оти Неъматобод ўлди.

КЎЧАЛАРНИНГ ЎЗБЕКЧА РЎЙХАТИ

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ кўча-кўйлари, боғу майдонлари, идора-маҳкамалари, маданий-маиший муассасалари номларининг ғайри-илмий, ғайри-миллий негизга қурилганлигини энди ҳамма гапираётир. Бунга тошкентликлар — ҳаммамиз айбдормиз. «Ёв қочса ботир кўпаяди» деганларидек, демократия, ошкоралик юз кўрсата бошлагач, айниқса, жумҳурият истиқлол сари қадам қўйгач, маслаҳатгўй кўпайиб кетди. «Қизил империя» ҳукм суриб, ҳар бир қадамимизни ва каломимизни ботин кўзи билан ва узун қулоғи билан зимдан кузатиб турган пайтида ҳаммамиз оғзимизга талқон солиб, тилимиз, дилимиз ва ҳатто динимиз учун ҳам ёт бўлган «Юбилейний», «ТАПОиЧ» (Ташкентское производственное объединение имени Чкалова), «Гречушкин», «Финкельштейн» каби номларни ҳар қанча қийналиб бўлса ҳам талаффуз қилишга интилар эдик, лекин бундай тилни синдирадиган, ўзбеклар учун бирон маъно англатмайдиган ва ўзбек диёри учун умуман алоқаси бўлмаган атамаларни ким ўйлаб топди, деган саволни ҳеч ким ўртага ташламаган эди. Ҳай, буни ҳам қўятурайлик. Борига бозор қилиб, пойтахтимизнинг партиявий, мафкуравий либос кийган бўлса ҳам, барча кўчаларининг рўйхати ўзбек тилида бирон марта нашр қилинганмикин? Қўлимизда шаҳар ижроқўми ва жумҳурият алоқа вазирлиги томонидан 1978 ва 1989 йилларда нашр этилган рўйхатлар. Ҳар иккаласи ҳам рус тилида. Демак, шаҳар кўчалари рўйхатини давлат тилида кўп нусхада босиб чиқариш кун тартибига қўйилмоғи керак.

АКС ЭТМАГАН ВОҚЕЛИК

ТОШКЕНТНИНГ сайёҳлар учун мўлжалланган жўн кичик харитаси каттароқ варақада бир неча бор босиб чиқарилган. Бу харита ҳақиқий воқеликни акс эттирмайди — чет кишиларнинг кўзи тушиши номақбул ҳисобланган асл Тошкентнинг — Эски шаҳарнинг қаровсиз жин кўчалари унда, умуман, ўз аксини топмаган.

Кўз олдимизда шаҳар йўловчилар транспорти йўналишларининг 1989 йилда нашр этилган улкан харитаси. Хаританинг рус тилида эканлиги ҳақида гапирмаёқ қўяқолайлик. Шаклидан кўра кўпроқ мазмуни ҳақида фикр юритмоқчимиз. Ҳар қандай ёзма манбанинг бош ғояси бўлади. Харитага кўзингиз тушиши билан ундан шаҳарни руслаштириш руҳи шундай уфуриб турибди. Пойтахт кўчаларининг талай русча номлардан ва рус фамилияларидан иборат эканлигига кўникиб қолганмиз. Гап бу ҳақда бормаётир. Аммо лекин шу харитада йирик ҳарфлар билан қайд қилинган «Гагарин посёлкаси», «Пушкин посёлкаси», «Киров посёлкаси», «Шумилов шаҳарчаси», «Социализм посёлкаси», «Садовий посёлкаси», «Шумилов станцияси», «Ворошилов номидаги санаторий», «Ореховая рошча» санаторийси» (асли «Ёнғоқзор» бўлса ажаб эмас) «Красная Майка» санаторийси, «Костёр», «Солнишко», «Пионерская зорька» пионер лагерлари, «Коминтерн», «Ильич», «Учитель», «Титов» маҳаллаларининг борлигини ва уларнинг қаерда эканлигини биров билса, биров билмайди. Ёпирай, Ўзбекистон пойтахтими бу ўзи! Ҳар қадамда «Магазин», «Продмаг», «Школа», «Детсад» каби атоқли от вазифасини бажаролмайдиган турдош отлар кўзга ташланади. Шу ерларнинг бошқа оти йўқмикин? Бор, албатта. Ахир Тошкентнинг қанча-қанча маҳалла-мавзелари, даҳалари, гузарлари, ўр-қирлари, ариқ-ҳовузлари, кўприклари, бозор-расталари бўлган-ку! Йўқ деганда ўша чойхона-дўконларга бирон атоқли от қўйилмаган экан-да! Ақалли рақамларини ёзиб қўйишса бўлмасмикин?!

Шу аснода маданий-маиший муассасаларнинг номларига эътироз билдириш мумкин. «Гулчеҳра», «Зарафшон», «Анҳор» каби номлар билан бир қаторда русчадан айнан таржима қилинган «Чеҳра» (Улибка), «Орзу» (Мечта), «Қорпарча» (Снежок), «Савдо маркази» («Торговий центр) «Бир зумда» (Минутка) сингари сийқа пешлавҳалар керагидан ортиқча (номлар фақат бош келишикда бўлади — шунинг учун «Бир зумда». дейиш нотўғри. «Бирзум» ҳам бир нави эди). Бизга қолса Тошкент кўчаларининг турдош отлардан иборат бўлиб қолган номларини лавҳалардан ўчириб, шаҳримиздаги савдо ва маданият муассасалари учун ном сифатида тавсия этган бўлур эдик. Шулардан айримларини айтиб ўтайлик: «Висол», «Жонон», «Илтифот», «Интизор», «Истиқбол», «Истироҳат», «Лочин», «Марварид», «Маориф», «Меҳмондўст», «Парвоз», «Парвона», «Равшан», «Райҳон», «Тантана», «Тўёна», «Умид», «Хосият», «Чароғон», «Шифокор». Ҳар бир муассаса ўз йўналиши ва ихтисосига қараб бу каби номлардан ўзига ярашадиганини танлаб олиши мумкин. Исми жисмига мос келмайдиган қанча-қанча ошхона, магазин, музейлар бор.

Умуман олганда оддий нарсаларга ҳам болохонадор номлар қўйишга одатланиб қолган эдик. «Ленин номидаги Тошкент давлат дорилфунуни», «Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройи», «Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш инженерлари институти», «Охунбобоев номидаги Республика 1-медицина билим юрти», «Островский номидаги пионерлар ва мактаб ўқувчилари саройи»...

Сорбонна, Кембриж дорилфунунларини бутун дунё тан олган, лекин номи нақадар қисқа. Ҳатто Сорбонна дорилфунуни, деб ўтирмасдан «Сорбоннани тугатдим» дейишади. «Адидас», «Боинг», «Сони», «Тойота», «Чори» каби жаҳонга маълум-машҳур фирмалар номларининг нақадар ихчам, чиройли эканлигига бир аҳамият беринг-а. Бунинг реклама учун ҳам аҳамияти катта — эсда муҳрланиб қолади. Бизда университет ва институтлар номига «давлат» сўзини қўшиб айтиш шартмикан?! Ҳар ҳолда шаҳардаги барча иншоотларнинг номларини бир кўздан кечиришга тўғри келади. Шуни айтиш керакки, меҳмонхоналар, ресторанлар, кафе-ошхоналар, кинотеатрлар, магазинларнинг номлари русча аралашган бўлса ҳам, йўналишни акс эттирмаса ҳам анча ихчамлаштирилган экан. Лекин Тошкентнинг олий ва ўрта ва махсус ўқув юртларининг, идора-маҳкамаларнинг номларини ҳар ҳолда бошқа илғор мамлакатлардагига ўхшатиб бир оз бўлса ҳам қисқартириш керак бўлар. Касалхона-мактабларнинг рақамлари ҳам ном ҳисобланади: бундай муассасаларнинг рақамини ўзгартираверииш аҳолини қийнаб қўяди. Масалан, Чилонзордаги 16-касалхона рақами бир неча марта ўзгартирилди. Бинобарин аҳоли учун касалхонанинг қайси маҳкамага бўйсунишининг ҳеч аҳамияти йўқ, рақами бўлса бас, ахтариб топиб олишади.

ШАҲАР АТЛАСИ

ҚЎЛИМИЗДА Тошкент кўчаларининг энг мукаммал тасвири — сайёҳлар учун 1988 йилда Москвада нашр этилган хариталар мажмуи — Тошкент атласи. Атлас 79 бетдан иборат; унинг 25 бетида шаҳарнинг схематик планлари, қолган саҳифаларида ҳайкаллар, меъморчилик обидалари, музейлар, театрлар, кинотеатрлар, ўқув юртлари, спорт иншоотлари ва пойтахтнинг диққатга сазовор бошқа жойлари хариталарда шартли белгилар билан чизиб кўрсатилган. Кўп нусхада чиройли қалин қоғозда босилган китобча ҳолидаги бу нашр Ўрта Осиёдаги энг улкан шаҳарнинг чиндан ҳам Россия мустамлакаларидан бирининг пойтахти бўлганлигини яққол кўрсатиб турибди.

(Давоми 4-бетда).

(Давоми. Боши 3-бетда).

Бундан бир неча йил олдин эҳтимол сезмаган бўлар эдик — атласни қўлга олишингиз билан бутун бир миллий республиканинг пойтахти бўлган ва 20 аср юзини кўрган азим бир шаҳарнинг ҳақиқий тарихи гўё руслар забт қилган даврдан бошланган экан деган тасаввур ҳосил бўлади: «Тошкентнинг тараққий этиши учун, унинг илғор маданиятга ва инқилобий ҳаракатга тортилиши учун 1885 йилда Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши («босиб олиниши» дейиш керак эди) прогрессив аҳамиятга эга бўлди. Сиёсий сургун қилинган руслар марксизм ғояларининг тарқалишида катта роль ўйнади. 1903 йилда Тошкентда биринчи социал-демократик тўгарак тузилади. 1904 йилда «Искра» газетаси тарқалади».

Бу каби «қизил» сатрларнинг эндиликда эскириб қолгани ҳақида, мисолларнинг ҳақиқий воқеликка нақадар мос келиши тўғрисида биз бир нарса демоқчи эмасмиз, бу тарихчиларимизнинг иши. Фақат ёлғонга кўникиб қолганлигимиз алам қилади энди. Бу ўринда ҳам шаҳар кўчаларининг учдан бир қисми русча номлар ва рус кишиларининг фамилиялари билан аталганлиги ҳақида ҳам лом-мим демоқчимасмиз. Бу ҳақда кўп гапирганмиз. Шаҳар меъморчилигининг шарқона услуби йўқлиги ҳақида эса мутахассислар фикри ҳисоб. Биз шаҳримизнинг шакл-шамойилидан кўра унинг мустақил республика пойтахти сифатида лисоний-мазмуний, миллий руҳи ҳақида сўз юритмоқчимиз. Давлат тили ҳақидаги Қонуннинг ижроси хусусида матбуотда, маҳкамаларда куйиб-пишиб гапирамиз; лекин бу Қонуннинг руҳи билан, оддий кишиларга етиб бордимикин — бу билан қизиқмаймиз, тақдирга тан беришга ўрганиб қолгандик.

Яна топонимияга қайтайлик. Тошкентда рисоладаги 15 меҳмонхона бор экан, ярмидан кўпининг номи русча—«Спорт», «Восток», «Ленинград», «Дом молодёжи», «Россия», «Союзгосцирк», «ДОСААФ», «Космос», «Ипподром», 43 универсам ва ихтисослаштирилган магазинларнинг ярмидан кўпи ҳам русча аталар экан (36—37 бетлар): «Мебель», «Дом мебели», (3 та), «Школьник», «Детский мир» (2 та), «Техника в биту», «Часи», «Динамо, «Аметист», «Сантехника», «Перспектива», «Пионер», «Юний техник», «Подарки», «Товари для женшин», «Жемчуг», «Дом обуви», «Космос», «Мелодия», «Сувенири», «Общественно—торговий центр», «Товари для дома», «Моди», «Одежда—ткани», «Изумруд», «ЦУМ», «Чиланзар», «Сделай сам», «Русский лён», «Комфорт», «Товари для дома» (худди шу ерда «сўз ўйини» кўзга ташланади: 22—23-бетларда бешинчи рақам билан «Детский мир» магазини Калинин майдонида деб тасвирланган. 36-бетдаги рўйхатда эса бу магазин «Джанкоп майдонида» деб ёзилган: «Жангоб» демоқчи бўлса керак). Булардан баъзи бировларининг номлари хўжа кўрсин учун ўзбекчага таржима қилиб пешлавҳага майдароқ ҳарфлар билан ёзиб қўйилган бўлиши мумкин. Гап шакл ҳақида эмас, мазмун ҳақида бораётир, 42 та кафе ва ошхоналардан 14 номлари ҳам русча (36 бет). «Льдинка» (Тошкент шимолий қутбда эмас-ку, муз парчаси нима қилади бу ерда), «Дружба», «Кафе Театральное», «Буратино», «Детское», «Голубие купола», «Юность»; «Экспресс», «Киевлянка», «Дорожное», «Космос», «Москва», «Космодром», «Нептун», «Олимпия», «Белоруссия», «Отдих». Ана шу 42 та умумий овқатланиш муассасаларидан фақат учтаси ошхона деб, қолганлари кафе деб юритилар экан. (Ошхона бўлса, чой бўлиши керак. Кафеда эса чойдан бир неча чандон шилдир-сув кофе сотилади). 25 универсам ва гастрономларнинг 40 фоизи русча номда берилган (37-бет): «Кировский», «Светлана», «Октябрьский», «Беларусь», «Москва», «Хасково», «Сказка», «Украина», «Фрунзенский», «Восток»...

Ҳайкал ва монументларнинг (22 та) ярмидан кўпи Ўзбекистонга умуман алоқаси бўлмаган кишиларники экан (45-бет). Ленин, Маркс, Киров, Куйбишев, Калинин, Дзержинский, Фрунзе, Горький, Гагарин, Шота Руставели, Космос (бу ҳайкаллардан баъзи бирлари олиб ташланди). Ҳайкалларни лойиҳалаштирган ва қурган муаллифларнинг кўпчилиги бошқа миллатлар вакиллари эканлиги ҳам ачинарли.

Тошкентнинг меъморчилик ёдгорликларидан XV асрдан XIX аср биринчи ярмигача ўтган даврда, яъни тўрт ярим аср давомида бунёд этилган иморатлардан фақат 15 таси меъморчилик ёдгорликлари ҳисобланар экан-да (46-бет), XIX асрнинг иккинчи ярмидан XX аср бошларигача, яъни чор Россияси ҳукмронлиги даврида руслар томонидан бунёд этилган еттита иншоот меъморчилик ёдгорлиги ҳисобланар экан. Совет империяси даврида қад кўтарган 17 та меъморчилик ёдгорлигининг битта-иккитасини ҳисобга олмаганда, деярли ҳаммаси рус меъморлари томонидан қурилибди!

ҲАҚМАДОР ҲАҚ

ҲАР қандай давлат ўз мустақиллигини амалга ошириш учун дастлабки қадам сифатида ўз миллий топонимиясини, яъни ер-сувларнинг миллий, азалий номларини қарор топтириш, ўзгарганларини қайтадан тиклашга бел боғлайди. Чунки жой номлари кишиларда миллий ўзлигини англаш ҳиссини тарбиялашнинг муҳим воситасидир. Африка ва Осиёдаги мустамлака мамлакатлар мустақилликка эришган кундан бошлаб туб номларни тиклаш ва бошқа тилларда тўғри ёзиш масаласини биринчи ўринга қўйган эди. Академик Д. С. Лихачев бундан икки-уч йил олдиноқ, СССР таркибига кирган республикалардаги миллий топонимияни тиклаш айниқса муҳим аҳамиятга эга деган эди.

Йирик рус топонимист олими Е. М. Поспелов миллий республикалардаги русча номларни ўзгартириш кераклиги ҳақида СССР парчаланиб кетмасдан олдиноқ бундай деб ёзган эди: «Киши фамилиялари билан аталган кўпдан-кўп номларни (Фрунзе, Шевченко, Степан Разин, Энгельс ва бошқалар) танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқиш лозим. Маданият ёдгорликлари сифатида муҳофаза этилиши ва кўз қорачиғидай сақланиши керак бўлган тарихий номларни ...аниқлаш мақсадида русча номларни илмий жиҳатдан ўрганиш талаб этилади. Айни вақтда рус тилида қўйилган ва «иккинчи она тили» сўзлари сифатида маъмурий йўл билан жорий қилинган «Красногвардейск», «Дружба», «Красное Знамя» сингари посёлка ва қишлоқ номларини аниқлаш ва қайта кўриб чиқиш жоиздир. Руслаштирилган миллий номларнинг барча турларини тузатишга алоҳида эътибор бериш даркор. Ноўрин руслаштиришга чек қўйиш учун табиий-жуғрофий объектларнинг анъанавий номлари рўйхатини ҳам қайтадан кўриб чиқишга тўғри келади». Мана бу чинакам байналмилалчи рус олимларининг фикридир!

Шу ўринда биттагина «чет» мисол келтирамиз. Мирзачўлни руслар (қаёқдан олишган). Голодная степь дейишади. Собиқ СССР таркибидаги барча миллий республикаларнинг жой номлари чет тилларга русча ёзувга қараб транскрипция қилинар эди. Шунинг учун немисча, инглизча, французча хариталарда ҳам бу чўл Голодная степь шаклида ёзилган. Биз 1991 йил декабрь ойида Урганч шаҳрида бўлиб ўтган номшунослик конференциясида бу чўлни «Мирзачульская степь» деб ёзишларини таклиф қилдик. Конференция бу фикримизни маъқуллади.

Баъзан Ўрта Осиё республикаларида русларни исканжага олишмоқда, жумладан русча номларни миллийлаштириб, русларга кун беришмаяпти, деган ёлғон-яшиқ гаплар юрибди. Буларнинг ҳаммаси тухмат. Миллийлаштириш миллатчилик деган сўз эмас: бировникига кўз олайтириш эмас, ўзининг ҳақмадор ҳақини талаб қилиш демакдир. Ҳар бир халқ ўз уйидаги, ўз ватанидаги нарсаларни ўз тилида аташга ҳақли бўлса керак.

Гапни кавласа гап чиқаверади. «Из қидирган хазинага учрайди, гап қидирган балога дейишади. Қандай қилиб бўлса ҳам умумий бир фикрга, келишувга келмаслик мумкин эмас. Сендан угина, мендан бугина. Биз мустақил давлат бўлган эканмиз, жой номини қандай истаймиз, қайси тилда иш юритамиз — бу бизнинг ишимиз. Бировларнинг ички ишига аралашиш йўқ.

ДАВР РАМЗИ

КАМТАРЛИККА йўйилмаса ҳам баъзи бир сўзларни айтишга тўғри келади. Ўтган йили «Тошкент топонимлари» деган рисоламиз нашр этилган эди. Ана шу рисоладан пойтахтимизнинг ҳусни ҳисобланган топонимларни тартибга солиш юзасидан айрим тавсиялар айтилган эди. Шуларни эслатиб ўтмоқчимиз:

1. Шаҳар кўча-куйларининг азалий маҳаллий номлари қайта тикланса;

2. Номлар мафкуравий қобиқдан озод қилинса;

3. Бетараф турдош отлардан иборат топонимлар грамматик жиҳатдан етук номларга айлантирилса;

4. Номлар муайян даврнинг маданий-тарихий рамзи бўлганидан шаҳарда қадимдан яшаб келган аҳолининг ўзига хос маданияти, тили, ҳунар-касблари жой номларида акс этиши керак;

5. Тошкентнинг тарихий номларини қайта тиклаш учун ўтмишда ишлатиб келинган ва турли манбаларда, халқ хотирасида сақланиб қолган азалий номлар қайтадан барпо этилса;

6. Шаҳар номлари босқичма-босқич тартибга солиниши керак;

7. Топонимларнинг одатда таржима қилинмаслигини инобатга олиб, узундан узоқ номлардан воз кечилса.

Шаҳарнинг тарихий номларини тиклашда шаҳар районларининг номларини ўзгартириш мақсадга мувофиқдир. Бунинг учун Тошкент шаҳар районларини қуйидагича номлашни тавсия этганмиз: Акмал Икромов — Кўкча райони, Киров — Шивли райони, Куйбишев — Салор ёки Дархон райони, Ленин — Миробод райони, Октябрь — Шайхонтоҳур райони, Собир Раҳимов — Қорақамиш райони, Фрунзе — Бўржар райони, Ҳамза — Қорасув райони, Бу шакл қатъий эмас. Бошқачароқ номлаш ҳам мумкин, энг муҳими — районлар учун тарихий шахсларнинг номлари асос қилиб олиниши шарт эмас. Киши номларини бирон янги кўчага, маданий-илмий муассасага қўйиш мумкин, лекин қадимдан номи бўлган бутун бир ҳудудни киши исм-насаби билан аташ тарихга нисбатан ҳурматсизликдир. Ўзбекистон Олий Кенгашининг ноябрь ойидаги сессияси ҳам шу ҳақда қарор қабул қилган. Демак, топоним муайян аниқ ҳудудни акс эттириши айни муддаодир.

Шарқшунос олим Омон Бўриев пойтахт районларидан битта-иккитасини Тошкентнинг қадимий номлари шарафига «Бинкат», «Чоч» (Шош) районлари деб аташни тавсия этади. Бу ҳам диққатга сазовор фикр. Қадимий номлар унут бўлмаслиги керак. Грузинлар Тбилиси шаҳридаги энг яхши меҳмонхонани ва улкан кўчаларидан бирини мамлакатнинг қадимий номи билан «Иверия» деб атаганлар. Арманлар ҳам ўз пойтахтидаги худди шундай икки объектга Арманистоннинг қадимий номи шарафига Ани деб ном беришган.

МАБЛАҒ ҚАЕРДАН ОЛИНАДИ

БУ ТАДБИРЛАР мавсумий эмас, ўлчаб, ченаб босқичма-босқич бажарилиши керак. Бунинг учун маблағ зарур, албатта. Лекин баъзи бировлар оғзини кўпиртириб айтадиган даражада миллион-миллион сўм пул шарт эмас. Дастлабки пайтларда РСФСРдаги Нижний Новгород, Самара шаҳарларининг номларини қайта тиклаш учун ҳаддан ташқари кўп харж керак, дейишган эди. Кўз қўрқоқ, қўл ботир, Аслида харажат бир неча юз минг сўмдан ошмади. Ҳар ҳолда шаҳар Ҳокимлигининг озми-кўпми «чўнтагини кавлаш»га тўғри келади. Россиядаги бир қанча шаҳарларда кишилар номларни ўзгартириш учун шанбаликлар ўтказишга, ҳатто ўз жамғармаларидан озми-кўпми хайрия қилишга рози бўлдилар. Бизда ҳам шундайлар йўқ дейсизми. Иккининг бири Хизр. Ёмондан яхши кўп. Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди. Халқ омон бўлсин.

Ўзбекистон пойтахтининг янги харитасини яратиш учун ана шу каби муҳим вазифалар амалга оширилиши керак, деган фикрдамиз.

Суюн ҚОРАЕВ,
Ўзбекистон маданият жамғармаси топонимия кенгаши раиси.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ЖАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

17 МАРТДАН БОШЛАБ

ФАҚАТ А. НАВОИЙ НОМЛИ САНЪАТ САРОЙИДА «ИНТЕРФЕСТ» ТОМОШАБИНЛАР ЭЪТИБОРИГА

«ҚОНУНДАН ҲАМ ЮҚОРИ»

НОМЛИ УТА ФАВҚУЛОДДА ЖАНГУ ЖАДАЛЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ЯНГИ РАНГЛИ БАДИИЙ ФИЛЬМНИ ҲАВОЛА ЭТАДИ

АҚШ — ГОНКОНГ маҳсулоти.

Кўз олдида севимли ўқитувчисини ўлдириб кетишган ёш адвокат ўз ҳаётини жиноятчилар дунёси билан курашга бағишлашга қарор қилади.

Сеанслар соат 11, 13 ,15, 17, 19.00 да бошланади.

ХУШ КЕЛИБСИЗ!

«ТОНГ» КИЧИК ДАВЛАТ КОРХОНАСИ

кафолатланган иш ҳақлари билан қуйидаги ихтисослардаги ишчиларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

— 3-5 даражали гальваниклар — 1500 сўм,

— 5-6 даражали токарлик автоматларини созловчилар — 1500 сўм,

—2-4 даражали штампловчилар — 1500 сўм,

— 5-6 даражали штамплаш ускуналарини таъмирловчи асбобсоз-чилангарлар — 2600 сўм.

ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН: Тошкент шаҳри, «Водник» даҳаси. Тошкент мотор заводи (чап соҳил), Коржавин кўчаси, 38-уй, расмийлаштириш бўлими.

«ТАШГОРГЛАВСНАБ»НИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТИЖОРАТ МАРКАЗИ ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

— ўт ўчириш ускуналари, ўт ўчириш шланглари;

— пол артиш-пол ювиш машиналари;

— «Жигули» (2101—2107) автомашиналарининг тормоз колодкалари;

— «Сова» ғилдираклар ишини созлаш мосламаси» стенд ускунаси;

— компьютерлар — ўйин ва мониторсиз ўқув машқлари учун;

— дала ҳовлилар учун йиғма столлар;

— «Кристалл» сўзлашув қурилмаси;
— ҳар хил бўёқчилик мўйқаламлари.

Нархлар ва таъминлаш шартлари тўғрисида тўлиқ маълумот олиш учун телефонлар: 54-65-17, 54-65-20, 54-65-21.

«БАЛАНС» ҚИЧИК КОРХОНАСИ

Қурилиш ва таъмирлаш-қурилиш ишларини сифатли бажариб бериш учун талабномалар

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Шартнома бўйича ҳақ тўланади.

«БАЛАНС» кичик корхонаси лойиҳалаш-қурилиш ишларини биладиган иш бошқарувчини ва қурилиш касбларидаги ишчиларни доимий ишга қабул қилади.

Шартнома бўйича ҳақ тўланади.

ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН: 700178, Тошкент шаҳри, С. Раҳимов райони, 1-Тансиқбоев кўчаси, 8-уй, 31-хонадон.

ТЕЛЕФОН: 29-34-97.

СУВ ЙЎЛЛАРИ ВА СУВ ҚУВУРИ ТАРМОҚЛАРИДА ТАЪМИРЛАШ ИШЛАРИ ОЛИБ БОРИЛИШИ, ШУНИНГДЕК 1992 ЙИЛГИ БАҲОРГИ-ЁЗГИ МАВСУМДА ИШЛАШГА ТАЙЁРГАРЛИК ҚЎРИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

«ВОДОКАНАЛ» ТРЕСТИ

ШАҲАР СУВ ҚУВУРИ АБОНЕНТЛАРИГА СУВ ҚУВУР ТАРМОҚЛАРИДА СОВУҚ СУВ БЎЛМАСЛИГИНИ ВА БОСИМНИНГ ПАСАЙИШИНИ

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

21 март соат 9.00 дан 26 март соат 9.00 гача.

ҚУЙБИШЕВ РАЙОНИДА: Ленин курсантлари кўчасидаги 42, 50, 56, 58, 98, 101, 102, 103, 111, 123, 125-уйларида, қисман Луначарский узун кўчасида — сув босими пасаяди.

25 март соат 9.00 дан 26 март соат 9.00 гача.

Чилонзор районида: 6, 8, 9-мавзеларда — умуман, «Ц» мавзесида — қисман сув босими пасаяди.

Чилонзор районида: 8-мавзедаги 6 «а», 48, 49, 50-уйларда, 9-мавзедаги, 17, 18, 19, 22, 23, 24-уйларда, Волгоград кўчасининг Халқлар дўстлиги кўчасидан Лутфий кўчасигача бўлган қисмида — сув бўлмайди.

Сув бўлмайдиган жойларга махсус сув ташийдиган машиналар юборилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 33-15-95, 33-75-95, 56-60-06.

Собир Раҳимов район ижроия комитети ҳузуридаги «Сағбон» ширкати тугатилади.

МАДАНИЯТ ВА УМУМИНСОНИЙ ҚАДРИЯТЛАР ХАЛҚ АКАДЕМИЯСИ
ЎЗБЕКИСТОН ТЕАТР АРБОБЛАРИ УЮШМАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ

1992 ЙИЛ 26 МАРТДАН 4 АПРЕЛГАЧА

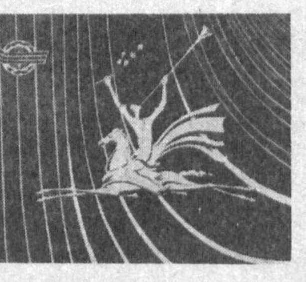

«НАВРЎЗ—92»

ЎЗБЕКИСТОН, ТУРКМАНИСТОН, ҚИРҒИЗИСТОН, ҚОЗОҒИСТОН, ТОЖИКИСТОН

ТЕАТРЛАРИ АНЖУМАНИ ЎТКАЗИЛАДИ

26 март соат 18.00 да — Анжуман қатнашчилари ва меҳмонлари учун.
Тошкент Рус ёш томошабинлар театри

П. Шеффер. «ЭКВУС»

27 март соат 17.00 да — «Наврўз-90» анжуманида ғолиб деб топилган спектакль.
«Ахорун» театри (Тожикистон)
«ЙЎҚОЛГАН ЮСУФ ХОНООНГА ҚАЙТАДИ»
(Ҳамза номли театр биносида)

28 март соат 19.00 да — Халқ артисти Бернора Қориева «АЖОЙИБ РАҚС ЛАҲЗАЛАРИ...»га таклиф этади.
(Навоий номли Ўзбек Давлат катта академик театри биносида)

29 март соат 18.00 да — Танлов спектакли.
Туркманистон Давлат ёшлар тажриба театри
«ДЭЛИ ДОМРУЛ»

(Муқимий номли театр биносида)

Соат 20.30 да — Анжуман қатнашчилари ва меҳмонлари учун

«Илҳом» театр-студияси

А. Шипенко. «МЕНИНГ ОҚ МЕРСЕДЕСИМ».
30 март соат 18.00 да — Танлов спектакли.

Лоҳутий номли Тожикистон академик драма театри

Н. Абдуллаев. «ЧОЛНИНГ ЭРТАКЛАРИ»

(«Мен — қотилман»)
(Ҳамза номли театр биносида)
31 март соат 14.00 да — Танлов спектакли.

М. Авезов номли Қозоғистон Академик драма театри

Ч. Айтматов. «АСРГА ТАТИГУЛИК КУН»

(Ҳамза номли театр биносида)
18.00 да — Танлов спектакли.
А. Ҳидоятов номли Ўзбек давлат драма театри

А. Навоий. «ИСКАНДАР»

20.30 да — Анжуман қатнашчилари ва меҳмонлари учун
«Илҳом» театр-студияси

«КЛОМАДЕУС»

1 апрель соат 15.00 да — Анжуман қатнашчилари ва меҳмонлари учун
Тошкент Рус ёш томошабинлар театри
Мольер. «ЗЎРАКИ ТАБИБ».
18.00 да — Танлов спектакли.
Қирғизистон Академик драма театри
Д. Содиқов. «АЙКУЛ МАНАС»
(«Ажойиб Манас»).
Эпик фожиа
(Ҳамза номли театр биносида)
2 апрель соат 15.00 да — Анжуман қатнашчилари ва меҳмонлари учун
Бухоро қўғирчоқ театри
«ЧОДИР ЖАМОЛ»

(Республика қўғирчоқ театри биносида)

18.00 да — Танлов спектакли.

Ю. Шакаржонов номидаги Фарғона вилоят мусиқали драма ва комедия театри

Ҳамза. «ТОШКЕНТГА САЁҲАТ»

(А. Ҳидоятов номли театр биносида)

20.30 да — Анжуман меҳмони.

Литейнаядаги театр (Санкт-Петербург)

ҲАЖВЛАР ЁКИ ЯНГИ ЎРТА АСР ФРАНЦУЗ ЛАТИФАЛАРИ

(Тошкент Рус ёш томошабинлар театри биносида)

3 апрель соат 15.00 да — Анжуман меҳмони

Литейнаядаги театр (Санкт-Петербург)

Мольер. «ХАСИС»

(Ҳамза номли театр биносида)

«Наврўз-92» Анжумани раҳбарияти — Ҳамза кўчаси, 51-уй.
Маълумотлар олиш учун телефон: 33-41-85.

Тошкент шаҳар 49-Солтинганова номидаги ўрта мактаб томонидан Султонов Ботир номига берилган 514567 рақамли ўрта маълумот тўғрисидаги шаҳодатнома йўқолганлиги туфайли бекор қилинади.

Тошкент шаҳар Энгельс номидаги 64-мактаб томонидан Аъзамов Баҳодир номига берилган А—513166 рақамли ўрта маълумот тўғрисидаги шаҳодатнома йўқолганлиги туфайли бекор қилинади.

«ШАРҚ МАШИНАСОЗЛИК ЗАВОДИ»

ишлаб чиқариш бирлашмаси

«ИНФОМЭКС КОРПОРЭЙШН»

Ўзбек-Америка Корпорацияси энг яхши хорижий намуналар бўйича қуйидаги асбоб-ускуналарни

ТАЙЁРЛАЙДИ

— ғишт ва ғишт блокларини ишлаб чиқарувчи кўчма заводлар; шлакоблок тайёрлаш дастгоҳлари; канистрлар, шиша идишлар, банкалар ва бошқа пластмасса идишлар; Тайёрлаш учун ярим автоматлар; полиэтилен пленкалар тайёрлаш учун тик қуймакорлик пресслари; майдалаш ускуналари; пластмасса идишлар учун пресслаш қолиплари; қадоқлаш-ўраш асбоблари; тўкиладиган, суюқланадиган ва суюқ материалларни қадоқлаш ва ўраш учун асбоблар; телескопик (йиғилувчан) зинапоялар; автомобилларни кўтаргичлар, ғилдирак йиғувчи стендлар; буюртмачи чизмалари бўйича тайёрланадиган мураккаб асбоб-ускуналар.

Валюта билан ҳисоб-китоб қилинганда асбоб-ускуналар навбатсиз тайёрлаб берилади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700015, Тошкент шаҳри, Катта Миробод кўчаси, 4-тор кўча, 19 «а»-уй. (Полторацкий кўчаси томонидан кирилади).

Тошкент шаҳар, А. Икромов районидаги, Ҳ. Абдуллаев номли 193-мактаб томонидан **Ҳасанов Камол Аббосович** номига берилган А. 187704 сонли йўқолган
Ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — **17/III да Алишер Навоий, 18/III да Афандининг беш хотини, 19/III да Унсиз фарёд, 20/III да Абдулла Қодирийнинг ўтган кунлари.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — **18/III да Куёвлар конкурси, 19/III да Муҳаббат навоси, 20/III да Юсуф ва Зулайҳо, 21/III да Менинг оппоқ кабутарларим.**

КИНО

19, 20 МАРТ

Фурқат — «ЧАНДНИ» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).
Москва — «ИШОНЧ» (11.00, 13.30, 16.00, 18.20, 20.40).

Дўстлик — «ЧАНДНИ» (11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 20.00).

Тошсовет — «ЧАНГАЛЗОР ҚОНУНИ БЎЙИЧА» (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 21.00).

Тошкент шаҳар Акмал Икромов районидаги 7-касалхона маъмурияти шифохона бош шифокори М. М. Маҳмудовга онаси

Мукамбар КАРИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент хўжалик моллари савдоси ташкилоти жамоаси 28-дўкон ходими А. А. Мирзахўжаевга отаси

Аҳрор МИРЗАХЎЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

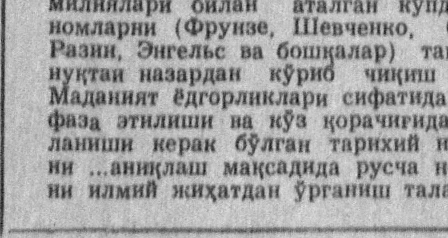

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
қабулхона — 32-53-76,
хатлар — 33-29-70,
32-53-79;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

33.634 нусхада чоп этилади • Нашр кўрсаткичи 64690. • Буюртма № Г—20 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди. 11.10. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10